

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_228764

UNIVERSAL
LIBRARY

ان مین شعر نکاحہ ان مین البیان لیسر
دیوان شادمان

ORMANIA UNIVERSITY
COLLEGE LIBRARY. یعنی

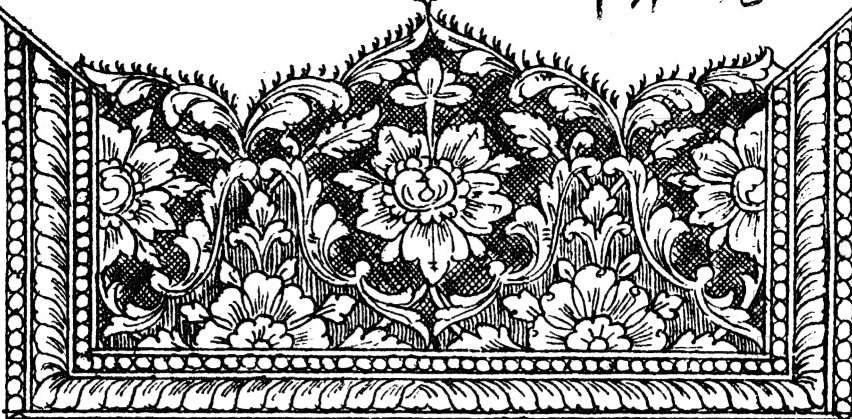
مجموعہ کلام شاعر بیشال نگیس میان۔ نازک خیال شیریں زبان
سلطان شادمان خان گکھڑ سازنگ آل

کہ
از نامور شعراء عمد حضرت صاحبقران شاہ جہان بودہ بعد تصحیح تمام
از نسخہ قدیمہ کہ از کتب خانہ سلطان جہانزاد خان ٹیس گکھڑ ہم رسید

۱۸۹۹ء

بحسن اہتمام مولوی سید ممتاز علی صاحب
در مطبع دُخانی رفادہ عام لاہور حلیہ طبع پوشید

دیوان شادمان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

<p>بیاسا قی و آسان کن براہِ عشق مشکلمہا زہیم دزد بہرِ نعل غمی باز مے ترسم سریناسے و خمِ عشق کشا گر خبر داری رہم گل شد ہما از موجِ خیزِ اشک گلگونم مرد و خواب گر عزم وصالِ دلِ بادی چسان بیرون بر کشتی کسیں موجِ غنِ بالا</p>	<p>کہ دُردِ جامِ گلگون است آخر صیقلِ دلہا کہ را ہم ہر ز ندِ سخت مگر دینِ منہا کہ مجنون میشوند از گمت این بادہ عاقلہا چسان بیرون و دپائے دلِ یوانہ زین گلہا کہ در راہِ طلبِ شہیرے بندند محملہا کہ غرق اند از دیرینِ ریاحہ گردابِ چاہلہا</p>
---	---

اگرچہ نسا و مان لاخوردے نشستی ہے زیادہ
 غنے ماندے ترا ہرگز براہِ عشق مشکلمہا

<p>مے نیا شور و دے این عالم فانی مرا تا اگر بیان چاک باشی چو گل از دستِ عشق گر ما بر آستانش جاوہد خجست بلند</p>	<p>باک نبود در جہان از چرخِ دورانی مرا خود چہ کار آید چو ز اھدِ پاکِ دانی مرا کے کُنبد جیغِ خستِ خستِ میلانی مرا</p>
---	--

باوگر زلف ترا برهنم سازد هر سحر	از غم عالم کجا باشد پریشانی مرا
شادمان گرفت از غیر آسمان بالا گذشت بس بود بر آستان عشق پیشانی مرا	
دل از هوا ز رنگند پی سپر مرا که از بر غفلت با سر فرو کنیم تا همچو گل شکفته شوم باغبان چرخ از بس که فیض خاصیت یاده برویم	از ره غم برود بوس سیم وز مرا بنود کلاه فخر بجز ترکب سر مرا پرورد همچو غنچه بخون جگر مرا بنود ز آب و آتش سوزان حذر مرا
ناصح هزار گونه نصیحت نمود یک چون شادمان نبود ز مستی خبر مرا	
از غم او شاد وارم خاطر نثار غیر حرف عشق بر لوح دلم نقشه نیست که بر لب آب نان من منت گردون کنم من ز خود ویرانه گشتم از پی گنج وصال	چون ز سر بیرون کنم این عشق ما و ز اورا من فدای گردم بصد جان خامه او ستاورا جود و دوان چون فریبدم و مژم از اورا اے ضبا از من سلام آن کشور آباورا
من بزللف یا گشتم گمسان شادمان نشنود تا بیچکس این ناله و فریاد را	
بار دستار نشاد بر سر سودانی ما لاله اسان داغ بدل داشت از آتش شوق در ره مهر تو از بس که قدم گرم زدوم تا که مجنون صفت از عشق نداریم قرار	غیر عریانی تن نیست خود آرائی ما بس بود در چمن عشق تو زیبائی ما برق را سوخته شد پای ز همپائی ما خنده بر باد زند بادیه همپائی ما

شادمان خاک شد اندر ریت از مهر دلی
تو نه گفستی که چه شد عاشق شیدائی ما

<p>عشق تا فواره خون ساخت مرغان مرا رشته مریم اگر در سوزن عیسے کشند دقتم از وصف لب و پر از راست زهر ناخن نشتر نگیه و رنگ از ضعف بدن</p>	<p>اشک گل گل کروزان خوابه و امان مرا کے تواند دو ختن چاک گیان مرا گرفسون گریستی کشای دیوان مرا گر دو صد نشتر زند نصا و شیران مرا</p>
--	--

چون ز تارِ طره او شادمان تنابست
کفر نفس حن دیگر داد ایمان مرا

<p>تا بود داغ جنون تو یسیر افسر ما چون بسر شور تو داریم ز آئین ادب عزت ما نبود جز به ریش خاک شدن چشمه خضر شود تلخ بکامش خوشترنگ سر سبز چاک کند همچو کتان بدینه خویش ما ز کف دامن در دو توباسان ندیم</p>	<p>چتر خورشید نیر ز دجوس از بر ما سایه کمتر نبود بال هما بر سر ما مهر و مهر گزمشل سجده بر و بر ما خضر گر پئے پرواز چشمه چشم تر ما گر به بیند مه روی تو ملامت گر ما که همین در دبود در دو جهان و زور ما</p>
---	--

شادمان را بنود آرزوئے لعل و کثر
تا بهالم سخن نفس بود زیور ما

<p>ما اهل غنائیم ندانیم هوس را نمکین ندید خست پرواز و گرنه دامنه زیاریم که در راه محبت</p>	<p>در راه طلب گرم نسا زیم نفس را از ناله به پرواز در آیم قفس را از ناله ما چاک شود سینه جرس را</p>
--	--

اے اہل ہوس دم مزن از گنہ دل ما	کین معجزہ عشق است نزدیک ہر کس را
روح القدس اینجا باب پس ہندیش بر شکر مارہ نبود مور و گس را	
چو او در بادہ خوردن یار کردے پرتان را بہ بزم عشق بازان شیشہ و ساغر نغہ گنج پے دل میو در باد جان جان زہریش کسے کو خاک شد در راہ یار از ہمت عالی	ز تاب چہر اش آتش توان دصد گلستان را کہ یار لعل او بخود کند خودے پرتان را خدا را جمع کن بچند آن ز کف پریشان را ضیائے دیدہ خورشید سازد گرد دامن را
بسان نشا و مان از کبر مرور بر سر کویش بہ نیمے جوئے سجد دصد ملک سلیمان را	
بعیش بواہوسان در جہان چکار مرا ز پائے تاسم از بہر جرم سستی عشق بچشم آن شدہ ام خاک تیرہ سر صفت کنند نسبت چشم ترا بہ چشم غزال نچار و مہ کہ گویم حریت غمزہ یار خیال باغ چمن شستہ شود ز ولم	کہ در د عشق تو کافی ست غم کار مرا بزلف یار بہ بندید استوار مرا کہ چشم یار مگر آورد بکار مرا از آن خوش است بہ صحرا و کوہ سار مرا کہ مے کشد ز دل خستہ خار خار مرا فتد چو دیدہ بر آن خاک رگزار مرا
ہمیشہ بچو دل نشا و مان ز دولت عشق بدر و تازہ دہد مژدہ روزگار مرا	
آتش بدل ننگ د تماشائے او مرا از جان و دل مہر ز من آنکہ در ازل	مانند شمع سوخت سراپائے او مرا بیگانہ ساخت از رہ سودائے او مرا

<p>زاهد تو در فرمانِ حور و قصور بس گر جان رو در سینه بجای دو جان بود مجنون گشت وادی و من در طوافِ دل در خلوت حضور چه حاجت بنور شمع</p>	<p>کافیست خواهش رخ زیبای او مرا اندیشه و وصلِ دل افزای او مرا نتوان شمر دهم سر و همپای او مرا روشن بود و دیده زیبای او مرا</p>
<p>تا بوده ام بصورتِ هستی چو شادمان هرگز نبود غمِ سرتنا سے او مرا</p>	
<p>ز آن رو که نداری سر بر او سخن ما ز آن گونه که از لاله بود زینت گلشن سر تا بقدم چون سز زلف تو شکستم جز بوس سز زلف تو که روم نه بر آید</p>	<p>بیخه ز نسیم که وز دواز چمن ما از داغ تو با شده جهان زیبتن ما از ناز نه گفتی که چه شد خود شکن ما گر باز فشانم به هوا پیرهن ما</p>
<p>در بزم تو از شوق چو فانوس فروزیم غیر از لگنِ محسوس ز سبیل لگن ما</p>	
<p>باد نادور از تو از خون جگر خوریم ما تا به بزم وصل تو از ذوق گل گل شکفیم گر نباشد گرمی ساقی و مے خاطر فروز گر چه ظاهر عیش و عشرت طریبا باشد ولی</p>	<p>گر نیم خوریم خون دل چمے خوریم ما خویش را از خون دل چون غنچه پروریم ما همچون رخ در فصل دی پیوسته دل سریم ما چون باطن با زبانی سر سبز درویم ما</p>
<p>معجزه عشق است این کاندز جهان بی وفا شادمانیم و بشادی رو نیا درویم ما</p>	
<p>باشد به چهره تو فراغ از چمن مرا</p>	<p>لیکن ز خوئے تن در آتش وطن مرا</p>

<p>از بس که بُت پرستیم از حد گذشته است کمتر برآیم از غم هجران آن پری صد رشک لاله زار بود در بهارِ عشق در کعبه جام را که دهد ز آنکه سوک دیر هرگز نسیم زلف تو سویم نمی دزد</p>	<p>ترسم که شیخ شهر نخواهد شمن مرا سجده اگر نسیم بوی سمن مرا از داغ داغ هجر تو بهر عضو تن مرا نگذارد از خطا به غلط بیهن مرا تا یک نفس ز لطف زباید ز من مرا</p>
<p>دارم خیال رویت و در دل چو شادمان ز آن دل نیک شد به گل و نسترن مرا</p>	
<p>بر دل ما سرده چشم بلا انگیز را دستگیر جام خالی دست ساقی میشود تا نسوزد و خرمین خورشید از برق حسد کو کهن بهر تیشه را کاندردل خار از ده</p>	<p>تا نیا موزد اجل زو شیوه خوان ریز را ورنه هر کس دست گیر دسا غلب ریز را سائبان رخ فلک آن زلف غنیمت ریز را زخم غیرت بر فروزه سینه پرویز را</p>
<p>شادمان خود و زخمان حجاز اشک چمن دیدم ما سبز و اردو موسم گل ریز را</p>	
<p>عشق اورده بغم نمود مرا در گلستان او گذر کردم منکه بچو و ترم ز نرگس یار نگفت زلف او برون آید</p>	<p>داغ برو داغ دل فرود مرا بوی زلفش ز من ربود مرا پندناصح کند چه سود مرا گرچه سوزند بچو عود مرا</p>
<p>شادمان ناله تو نشنودم که ز غم دل بجا بنود مرا</p>	

<p>بوسے زلف آن پری دیوانہ میدار دمر ایکے مے پسی کد گرد و نرا بتو پیکار صیت مستی و مدہوشی مہن از پئے قمار نیست عمر شادای عزیزان کنز بکے گنج وصل</p>	<p>شمع رویش دہمدم پروانہ میدار دمر در حساب مروت و فخر زانہ میدار دمر عشق چشم مست او متانہ میدار دمر مہر اواز غوغا شدن ویرانہ میدار دمر</p>
<p>شاد و مان از ہر چہ باشد غیبار اندر جہان ہمت عالی از آن بیگانہ میدار دمر</p>	
<p>محرم راز تو نتوان ساختن بیگانہ را گر برون آمد ز قید زلف لڑا دور نیست باجوانان چمن گل شکوہ ببل نمود</p>	<p>کس بدست دزد و نپار و متاع خانہ را بعد قید آزاد ہر کس مے کند دیوانہ را آفرین در عشق گفتا ہمت پروانہ را</p>
<p>تا خیال عکس رویت و ضمیر من گذشت پر ز مہر و ماہ ہر سو بنگرم کاشانہ را</p>	
<p>اے کردہ چشمت از دو جہان بخیبر مرا از شام روزگار ندارم شکایت ہر ذرہ ام ز مہر تو پہلو زند بہ مہر تا ہست در سرم ہر سوداے گلخان</p>	<p>افکنندہ طرہ ات بہ بلاے دگر مرا تا از بیاض روے تو باشد سحر مرا سازی اگر غبار بر آن رہگذر مرا دل فارغ آمد است ز سود و ضرر مرا</p>
<p>بایل بہ چشم اوست مے ناب شاد و مان زین میل دل ببارہ بودیش تر مرا</p>	
<p>آشفتمن مکن طرہ پر پیچ شکن را ستانہ اگر در چمن از ناز خرامی</p>	<p>تا یکسو بر ہم زند شیخ و مہمن را آرائش دیگر دہد آن چہ در چمن را</p>

<p>از شوق تو خواہیم محل گشت چمن رفت خوشید اگر سر نرنگ تا به قیامت</p>	<p>آراستہ چون لاله خود از دلغ قوتن را روشن کند آن روئے زمین با فزین را</p>
	<p>از سر خوشی بادہ چو در بزم سر روزی خوشید کند پر تو شمع تو لگن را</p>
<p>در باغ عشق تخم ہوس کاشتن چرا آخر چو بادے برد این مشت خاک را چون زیر خاک دفعت و پستی برابرست آن دل کہ آفتاب سپر تجر دست</p>	<p>این شیدہ رانہ بیہودہ پنداشتن چرا ز بر سر زرا این ہمہ انپاشتن چرا پس سقف خانہ تا فلک افراشتن چرا اور از مین خیل چشمداشتن چرا</p>
	<p>چرخ طاقت ز جان و جان در گدشتی نگداشتن از غافل و نگداشتن چرا</p>
<p>ساتی بریز بادہ عشرت بہ جام ما از بس کہ ماز خویش جدا افتادہ ایم آن کے بود کہ از مے رنگین فروزند ساتی کجاست کہ نہ در بخت کار ساز اے باد گر بہ پیر مغان بگدہی بخت یار کد سوار بگذرد از پیش ما بہ ناز</p>	<p>تا غارت جنون شود این عشق خام ما از ما دگر بما کہ رساند پیام ما چون چشم یار سکہ مستی بنام ما ساز و بنور بادہ مبتدل ظلام ما خواہی رساند بر ہرستان سلام ما در دست ما دگر کہ گذارد ز نام ما</p>
	<p>از راہ امتحان نزد پنج شاہ و مان نظمی نظم حافظ معجز کلام ما</p>
<p>ز ناز احمد خوش مال از دست آن سرودان را</p>	<p>کہ از سرت پریشان ترکند جمع پریشان را</p>

<p>حمر تانہ سوئے بغِ مِیفت آن پری سِما ز مہراہ روئے او تو ان دانست کہ حیرت اگر من نقد جان کردم فدایِ خالِ شکنیش</p>	<p>نسیم طمّواش بر ہم دو اجزائے گلستان را رخم شمرندہ خواہد کرد و خورشید زرقشان را بچشم مست او ز اہدِ نخواستہ برویان را</p>
	<p>مرا چون شادمان از عشقِ او بل نشوز اید چرا سازد آنکہ عاشق گشت بمہرِ خُش جان را</p>
<p>ز عشقِ ارجامہ جان پاره شد صد پاره تر بادا طیبِ ارجارہ در محبتِ رانیب داند چو جاعِ زخم تیغِ ناز او درمان نمی خواہیم بہر زخمِ عشقِ کآنجابادہ از خونِ باب دل باشد</p>	<p>دلِم ز آن لُف گر آوارہ شد آوارہ تر بادا بفکرِ چارہ دل خستگان بیچارہ تر بادا دلش در کشتنِ ما جان فشانانِ خاۃ تر بادا بمگاہ از غیچہٗ مصل لبش خوشخوارہ تر بادا</p>
	<p>نیاید شادمان با دِغِ خود گر لالہ در گلشن بدِغِ مہرا و پیوندِ دل ہموارہ تر بادا</p>
<p>بوصلِ تازہ نہ کردی دلِ نثرند مرا دلِ کم ز خشمِ نگاہِ توئے خور و زہوس ز چشمِ دِغالِ و خطش غیرِ بقیارِ ثی زلف چو روئے او کہ ضمیر مراست شاہدِ حال بغیرِ مہرِ بہمتِ دگر کہ راہ نمود صبا بگر و سرا و براے من گردی</p>	<p>کہ تا سوختِ فراقِ تو بند بند مرا چگونہ چشمِ برایت بود گزند مرا ز من کہ خبر دید ماہِ دل پسند مرا قدش گواہ بود بہمتِ بلند مرا بہ عشقِ او دل صد چاک نمودند مرا ز من کسے کہ ربو دینِ دلِ لوند مرا</p>
	<p>چو شادمان بکہ گویم حدیثِ در و فراق کہ مہربان کند آن یارِ ارجمند مرا</p>

<p>دارم هزار زخم سیر خنجر بلا بر چینِ هاس سایه خود اگر عاشقان نخلیست نشین قد بالاے او و لے بهر گزند خاطر صد جاشکسته ام از بهر جان عاشق میکنم حکم عشق از سوز عشق و کاوش مشکانِ موشان پیوسته در دو داغ نیار و به خاطر در زرم گاه عشق سرچاپ ابل دل</p>	<p>بے من که داشته است بعالم سربلا سرور نیا و رند بجز نفس سربلا نار و همیشه بار بغیر از سربلا هر تار تار زلف تو شد اثر سربلا خطت به مهر خال تو شد محضر سربلا باشد در ست سیدته من مجمر سربلا ز آنکه که چشم مست تو شد خنجر سربلا دارد ز زخم تیغ تو صد زیور سربلا</p>
<p>پیدا شود ز خنجر مشکانش شادمان در چشم عاشقان ستم جوهر بلا</p>	
<p>اے برده ز خود شوق تماشاے تو مارا گر نقد ز رو سیم بود زیور مردم در ظلِ هانم نه کند گردنِ همت در عالم بالا برد از همت والا</p>	<p>بنمای خدا را رخ زیبای تو مارا کافیت بدل داغ متنای تو مارا افتاده بسرتا سر سوداے تو مارا اے سرو خرامان غم بالاے تو مارا</p>
<p>شیرین بود از شهد و شکر لذتِ حرم تا هست بدل شکر خای تو مارا</p>	
<p>اے چهره زیبای تو بر هم زده گلزار با تا که روزی از کرم بنواز دوش از بخودی هر چند که مصحفش تا دوزخ کافرش</p>	<p>بنشست از رشکِ نعت در پلوی گل خارا چنگ است خم گشته تخم گها برون چون تارا دارد بر اے ابل دین در هر طرف زنارا</p>

عمریت کہ مرد و فادگر گوشہ غم شادمان از غم زو جانگاہ او دارد بدل آزار ما	
اشباز یاز خوش باغ و بہار است دل ما داغ او مے نہد اے ناصح تیغ بہ جگر تو اگر زود درسی غیرت خورشید شود از شراب نیک چشم نگارین بکار	جز خیال شواش بے خس و خاست دل ما ایچ مانع نہ شوی بر سر کار است دل ما ورنه از زلف تو و شک خار است دل ما از ازل تا بابد وقف غار است دل ما
شادمان از غم جبرین میان من خویش ہموں در شب زار زار است دل ما	
واعظ برو بہ بخش من مے پست را از زلف تا بدار تو در عرصہ گاہ عشق گر شمع زستی چشت بیان کند اے آہ و گریہ ام کہ طوفان گذشتہ است	آخر تفاوت است ز بشارت را ہر ول بدوق خویش پذیرد شکست را بیخود کشد بکوچہ صد اہل نشت را خوش در گرفت عالم بالا دست را
منشین بغیر شاہد مے شادمان اگر داری بیاد نکشتہ عمدہ است را	
یار مباد خالی از ان مے یا باغ ما عقا ہزار سالہ رہ ادگم کند ز خویش مارا بغیر بادہ نباشد شگفتگی از دولت سر رشک دو چشم مطیع خویش	کان رشک آفتاب کند داغ داغ ما خود در طریق عشق نیابد سرائع ما گویا درون عالم آب است باغ ما در تازگی چو برگ گل آمد داغ ما
چون شادمان شوق گریان آن پری	خون میچکد ز دیدہ گل ہاے داغ ما

<p>عاشقم از رخ گلگون نبود عار مرا تو بیا تا بسوی باغ خرایم هم زاهد انکار ز من دارد اگر معدود است عیش و خرد و نگاشت چمن و تبار</p>	<p>ره نمائید بسوی خاؤن خمار مرا نئے تو راحت ندید و بدین گلزار مرا ز آنکه اورا نبود شیوہ بیزار مرا دور زان چهرہ گلنار بود خار مرا</p>
<p>شادمان تائے زان زلف گرہ گیرفت عاشقم بسمه و ز تار چه در کار مرا</p>	
<p>اے بنامت گشت نامی ناسته دیوان ما اے طبیب مہبان دربان خود ضائع مکن آسمان در بحر اشک احبابے بستن است تا ز تاب محض خندان مئے او در دیدہ مست در شب باران حیران برق می آرد سلام سہل باشد در حساب اے زاید طاعتش ایکے ذوق سیر گلزارے بین از خون دل فی المثل گر بگذرد گرد زلف مرغی بجاب</p>	<p>طبع سرکش ہم ز لطف رام در فغان ما ز آنکہ در دیار باشد بہترین دربان ما فوح کشتی کے برد از ورطہ طوفان ما لطف شبنم کے پذیرد سہرہ بتان ما از لب خندان اوبا دیدہ گریان ما پیش موج لطف اوشت خرسعیان ما لالہ زار تازہ در سہر گوشتہ دلیان ما صورت مرغ طرب از سینہ بریان ما</p>
<p>شادمان این نیم جان را چون تباؤنش دہم گر شود پیکان او آب از دل سوزان ما</p>	
<p>چہ در دل است ندانم بہ من نگار مرا بسانِ نحوے تواناک بروز نگار فراق بتار تمار سطرہ تو بہر بہت است</p>	<p>کہ مرہے نہ کند خاطر نگار مرا غنم میان تو کہ وہ تن نزار مرا قضا از روزہ ازل جان بقیر مرا</p>

<p>بنی چشم سیاه تو ای غزالِ ختن بجاست طالع آنم که آن چمن خسار</p>	<p>که تیره کرد و چو زلفِ توروزگار مرا چو برگ گل کند از لطف غار خار مرا</p>
<p>چو شادمان شده ام خاکِ راه تو سن یار که عارِ ناست ز چشم فلک غبار مرا</p>	
<p>آنکه گمنام شد از عشق بناست اینجا دل بدر و تو طرب دارد و جامِ نعمت در برم دل ز سر زلفِ تو آویخته است و اعظا امروزلب از وعظ میالاسد مایه جز ذوق غم یار نداردیم مراد کفر و اسلام کی بر همین دشمن یک</p>	<p>پخته کون و مکان یکسره خام است اینجا عشرت و خوشدلی هر دو تمام است اینجا جلوه عقل بیک مایه حرام است اینجا و عطرِ رائیت اثریش و جام است اینجا هر که ناکام تر از عشق بکام است اینجا زین میان بے طلب یار که نام است اینجا</p>
<p>شادمان بنده عشقت که از روز ازل تو سن چرخ و فلک رام و غلام است اینجا</p>	
<p>رنگی بده به چهره گل آفتاب را از شرم چشم مست تو در می اثر نماند از لطف رنگ و بون متوان سوخت عشق یافت تا گل هزار پاره کتد جامه و چمن خواهم شکافت سینه و دل را برین فکند از حرف مدعی نتوان یافت رمز عشق</p>	<p>بوسه ز زلف سنبُل پر پیچ و تاب را یکفیت از آن لب میگون شراب را سرگرمی شراب نباشد گلاب را یک سو فلک ز چهره گلگون نقاب را کس در نفس نساخت مرغ کباب را یعنی که لطف آب نباشد سراب را</p>
<p>صورت تباد غزل شادمان بهر</p>	

شمرنده ساخت نغمه پیکر باب را

جد از بزم قوراحت بود گزند مرا	به مجلس تو بلابل بود چو قند مرا
ز دود من شود ابرو و بار و آب حیات	اگر ز بهر تو سوزند چون سیند مرا
اگر چه از همه آزاد بودم از بهمت	و یک زلف تو آورد و گزند مرا
هنر گونه طرب پیش من نهاد فلک	بغیر در زینت و دل پسند مرا
بدان عزیزم اکنون که از تو خجسته عشق	بهر چه در دنیا بند در دست مرا

بروز گار و فاد در حاکم قاست یار

کشید از دو جهان بهمت بلند مرا

انتد الله چهل و سبز بکام است اینجا	توبه از پاوه گلزنک حرام است اینجا
نوبهار است و ساقی و طرب طلبیم	پشتگی با خرد یکسره خام است اینجا
خضر گو دم مزین از فیض دم آبجیات	بر کف منبجه تا با ده بجام است اینجا

جز رخ و زلف بتان که ضیا بخش دهند

این مقام است که صبح نه شام است اینجا

بنغمه دلبری از دست دلربایان را	پر پیش تو چه نمود است خود نمایان را
خوش از سواد خطت بر فرود کشور حسن	چو از سیاهی لشکر حسان کشایان را
براه شوق تو گردیده آب شد چه غم است	بس است آبله پا برهنه پایان را
بیک نگاه تو از خاک زنده میگردد	قیامت است نگاه تو آتش نمایان را

چو شادمان به سخن زان مقدم کن

سلام ما برساند سخن سرایان را

ر و ی ف ب

سازد همیشه را که تو تدبیر آفتاب جوشد ز نور صبح تو تصویر آفتاب مرغان همچو تیر تو بخیر آفتاب این صد هزار ساله کمن پیر آفتاب	اے کردہ حق ز فور تو تعمیر آفتاب گر نیم شب مقابل روے خودش کنی در خاک تیرہ انگند از مرغزار چرخ گر یک نظر بر تو بیند جوان شود
--	---

بر کاک شادمان زسد تہمت خطا
 ہرگز نہ بستہ زبک ہمشیر آفتاب

وز روست گرمی بازار آفتاب زین روے بس بند شود کار آفتاب آتش زند در آئینہ انوار آفتاب کوری دہد بہ شپرو دیدار آفتاب	اے روشن از فروغ تو رخسار آفتاب گر یک سحر ز روے تو کہ پ ضیا کند گر از رخ تو سوخت دلم بس عجب مدار سازند نیست بخت بہر دون ناسزا
--	---

پیداست شادمان بجان بچہ نور مہر
 از مشرق طبعیت آثار آفتاب

وصف آن دورتر از شرح بیان تاشب یاد آن جان دول آراش جان است اشب اغزش ہر شہرہ خونبار چکان است اشب نام آن شوخ مراورد زبان است اشب	ماہ از شرم رخ یار نہان است اشب گرچہ جہانیش بدل تغیر بخشد لیکن جھجھگل خندہ زنان دی زبرمفت از آن آنکہ دی روز بجز ہرہہ نیگفت بمن
--	--

پردہ پوشی کہن سے زاہد خود بین کہ بشوق
 شادمان رو برہہ باوہ کشان است اشب

جهان از شجرِ اشکِ چشمِ روشن است اشب
 بکام دوستانم از وصالِ یارِ میسداغم
 در گلداز خود کشتا بگو باغبانِ لبِ لب
 ز تیر آه زهر آلود دشمن من نیندیشم
 من اندر عشرت و عیش و طرب تن غیر انغم
 ز گرمیها که بر من میکنند یار از ره شغقت

و دو عالم گوهرِ مقصودم اندر امن است اشب
 کزین غم خاطر دشمن بکام دشمن است اشب
 که از یادِ خوشِ هر سو که منیم گلشن است اشب
 که نقشِ طرهٔ اور در بر دلِ جش است اشب
 که در میدانِ غم تنها دلِ من من است اشب
 دلِ دشمن ز آتشِ مایهٔ حیرت گلشن است اشب

مرا چون شهاب و مان بر آسمان است مایه از بولش
 قریب تیغِ دلِ نین غم بچاهِ بیزان است اشب

خیال آن مژه در سینهٔ من خنجر است اشب
 دلم سیاب شد در سینهٔ صد چاک حیرانم
 کمن ای شمع چندان سرکش میبزم مشتاقان
 چه باک اریم وز زرد کف نیگیلم ز بیا کی

ز اشک گرم من بترکانِ اغر است اشب
 مگر آه اسیران طرهٔ اش بتر است اشب
 که روئے او ز ماه آسمانِ شش بر است اشب
 قلم در دستم از وصفش چون گوهر است اشب

ز زب زشتک معذورم بیانِ شهاب و مان ایغم
 گذار موج سیلاب سر شکم بر است اشب

مے از رخ تو زرد شده رنگ آفتاب
 با تیغِ ابرو ان و به شکین کند زلف
 باشد چنانکه دزد پا نوند بر کشند
 هر چند ماه غاشیه دارست پیش مهر
 از زلف و چشم و ابرو و خال خطاے صنم

خواهد گرفت حسن تو از رنگ آفتاب
 وار و همیشه ماه من آفتاب
 بنجد اگر شکوه تو با رنگ آفتاب
 باشد به جبین تو سر جنگ آفتاب
 لشکر کشیده روئے تو بر جنگ آفتاب

دست تو شادمان قلم و تیغ برگرفت
از پنجه عطار و دواز چنگ آفتاب

<p>درد دل من همه اندیشه یارست اشب از خیال رخ زیبای تو ای شکست عیش مینا لذتین ذوق کمین با تو خوشم از بر سرخ چون مهر تو تا صبحصال</p>	<p>غیر رابر در این خانه چو کارست اشب هر کجایم نگر من باغ و بهارست اشب غم ازین غصه و غم زار و نزارست اشب چشم ستیاره میقات شمارست اشب</p>
---	---

شادمان طرح سخن تازه تر انداخته
فیض را بر دل تو راه گذارست اشب

<p>صبحدم که فیض گشتم بنشین آفتاب شاه دین پرورشهاب الدین محمد بادشاه تا قرین آفتابش گفته ام مهمت خجل معجزه وصف سریش من که میکارم بوق تخت شاهنشاه باز آب گهر پیدا کند صفحه اشعار من از وصف تخت بادشاه روے اورنگ شهنشاه ز آب بل تاب در خوبی اجمالت در شاه را نازم که ساخت</p>	<p>نقش نام شاه دیدم بر نگین آفتاب شانی صاحبقران کآمد قرین آفتاب زانکه باشد سایه حق برترین آفتاب تخم گلهای مدکیش در زمین آفتاب موج دریای خجالت بر جبین آفتاب چون ید بیضا بود در استین آفتاب خیرگی بخشد بر چشم دورین آفتاب از بند میسنی من دلنشین آفتاب</p>
--	---

شادمان قل شهنشاه بر جهان پانیده باد
تا بود رخس فلک در زیرین آفتاب

<p>امروز آبرو کے سخن در زبان است</p>	<p>آب حیات موج زنان در دوان است</p>
--------------------------------------	-------------------------------------

<p>تا دورِ اوست در دلِ ماکر ده خارِ عشق آئینه طبعیت هر مدعی که هست ما از وفا غبار ره یار گشته ایم عمریت که در طریق تجرد زگاه شوق آئینه نیستم دله از صفای دل گردست ماتمی ست دله از غبارِ عشق دل قف داغ دارد و تن غرق خونِ عشق</p>	<p>سرایه دو کون زمینِ دکانِ ماست تا یک گشته از دم تیغ زبانِ ماست گردون کینه خاک در آستانِ ماست پیکه ست آفتاب که در سرِ عنانِ ماست پیدا چو می ز جام بلورینِ نمانِ ماست گوش فلک پُر از گهرِ داستانِ ماست در باغ دهر لاله مگر توانِ ماست</p>
<p>نگینِ نایم گر چه که در دورِ آسمان هر جا غمت و قف دل شادمانِ ماست</p>	
<p>آنکه لب از شرم لعل او میجا بسته است کیست که ز وصفِ دُر و دانه چون من مهر گرنه ز دیده است نقدِ دل بیاری چرا میرسد آن شهسوارِ رخسارِ ما چه سود</p>	<p>تختِ معجزیانی بر لبِ مابسته است نظم خود را بهتر از نظمِ ثریا بسته است طره را از رشته بجامِ پیرایه بسته است فوج اشک چشم مارا تا شایسته است</p>
<p>شادمانِ مشکل که بر دارد و اگر از بخودی نه که چشمِ خویش را بر رویِ نیایسته است</p>	
<p>از آن زمان که غمِ عشق میهانِ من است هر کجا که روم کامیاب و قوتِ خودم بردم کس ز پشه دانه ملتفت نشویم زبانِ بهرزه بجا آتشنا کنیم عبث</p>	<p>جهان عیش و طرب سر بر آستانِ من است که یک جهان سپهر در دروغِ غمانِ من است که بر شجرِ برهت آشیانِ من است که آبرو و سخن از سر زبانِ من است</p>

بذوق عیش و طرب من زرد و سکر شرم
که در دامده جان شادمان من است

غالبِ مُنحِ تو تخمِ گلستانِ آتش است خود سبزه مراد چه روید از آنکه دل تا گرم گردد از مددِ گریه بستم در گلستانِ رویت و دل در بهارِ سن	خطِ تو آیت است که بر شانِ آتش است از عشقِ روئے گرم تو میدانِ آتش است اشکمِ بیادِ خوئے تو طوفانِ آتش است مُرخِ سمند ریت که همانِ آتش است
--	--

چون شادمان زرد تو صد شعله چیده ام
کاتش پرست در پئے سامانِ آتش است

عشق چون جلوه کند عاقل و دیوانه یکے است چون نتواند یار جدائی حرم و دیر جد است رفت و پستی دنیا چه تفاوت دارد نشسته در غور و دماغ سر هر است بود مهرشان بر شکارِ دل ماصف زده اند خوبرویان همه سر و دمل و لاله و لے عکس از حرصِ بشیرینی و لهنی یار است اختلافِ نظرات که صدر رنگ نمود	که بمیدانِ فتا بیدل و فرزانه یکے است یارِ گر باتو بود کعبه و بت خانه یکے است آشیاں گرفته و بالاست و لے خانه یکے است گرچه در بزمِ جهان باده و پمانه یکے است لیک زان جمله بخوریزی ترکانه یکے است زان میان باد و سیه زگرستانه یکے است لیک مدراج و فاشیوه پروانه یکے است در نه و دلیغ جهان جلوه جانانه یکے است
--	---

شادمان یافتن یار چناند شیشه بدون است
در شناسائی او والد و فرزانه یکے است

دل انخیال زلفِ تو دیوانه خوشتر است	جان بر منخِ چو شمع تو پروانه خوشتر است
------------------------------------	--

<p>زاهد برد که تو به پاساز گز نیست ما ز مئے مفای چسرا بے خبر شویم از زیستن به صحبت آمان که بے باشند</p>	<p>پیمان بایاده و پیمان خوشتر است چون بے خودی زنگش متاخر خوشتر است مردن بیا در مردم فرزانه خوشتر است</p>
<p>زان جهان نازنین که غش نیست مشاودان در عرصه الم دل مردانه خوشتر است</p>	
<p>در سر مرا ز عشق تو سوداے دیگر است مجنون بے نوشت بیابان و لے مرا از زنگش چمن نبود بے خودی مرا تتمت چسرا به بادیه پیر میغان بود در بر زم عشق از کف ساقی مای شاق گر بود بیش زین سخن کوه کن کنون فکر کسے به رمز دانهش نئے رسد گو باغبان به لاله و گل این همه ساز بے آب ساخت گوهر پر دین بر آسمان</p>	<p>دل زان و در زلف سلسله پاپے دیگر است دل در غم تو بادیه پیماے دیگر است این یخودی زنگش شهابے دیگر است بیهوشیم ز نشئه صباے دیگر است هر ساغر غمت طرب افزاے دیگر است از من بروز گای تو غوغاے دیگر است کین معنی دقیق معنای دیگر است دانی که کلک با چمن آراے دیگر است نظم ستین ماکه ثریاے دیگر است</p>
<p>مار ابرای اهل خرد و انکفات نیست کان راے راے دیگر و این راے دیگر است</p>	
<p>باز دل دیوانه شد ز بخیر وے من کجاست از شراب بخودی بخیر و تر مذهب زدوش نیستم معنای گم گشته ام در اوج دوش</p>	<p>تند خوے و سرکشے خورشید روے من کجاست من کجا افتاده ام آن آن روے من کجاست کس چه میداند که هر دم گفتگوے من کجاست</p>

<p>یہ سچ میداند کہ کین حجب سے من کجاست</p>	<p>میکنم باجویشن تنکار حرف عشق دوست</p>
<p>عقل سے آید زبانِ محبت مست غرور ساقیا بنامے تا جامِ دہو سے من کجاست</p>	
<p>وز ز گس تو سرمہ بہاے دگر گرفت توان ز روے حرصِ خداے دگر گرفت از عکسِ روے دوست جلاے دگر گرفت مہرے دگر فزود وفاے دگر گرفت</p>	<p>آئینہ از رخ تو صفائے دگر گرفت مارا نظر بہ پیش و کم روزگار نیست آئینہ دلم کہ چرخِ شید روشن است چند آنکہ یار کرد حبسِ بر دلِ حزین</p>
<p>طبع تو شاد و مانِ نازل روشن است یک از وصفِ روے یار ضیاء دگر گرفت</p>	
<p>دل صید ز خم خورده آوارہ کے است ہر گل کہ چیدہ تو دل پارہ کے است کین خانہ روشن از سرِ رخسارہ کے است این ہم عنایتی است کہ در بارہ کے است</p>	<p>جان خود خراب طرہ آوارہ کے است گلچین چرخِ بل نشوی زانکہ از چمن منت پذیر شمع دل افزو نیستم پیکان غمزدہ را کہ بہ زہر آب داوہ</p>
<p>آپ روانست نظم خدا و شاد و مان بروے چہ جاے طعنے و پیغارہ کے است</p>	
<p>اگر ہزار گجویم ہنوز بیش تر است اگر چہ خون دلم حلقہ حلقہ تا کر است ز داغِ غمت لالہ زار در جگر است ہنوز راہ و راز است یار دور تر است</p>	<p>مرا ز گبدانِ خار خار در جگر است گل شر بد رسینہ ام ز تشنہ لبی بصحنِ باغ از آن دل نمے کشد کہ مرا ز پائے تابہ مژدہ سودہ گشتہ ام سے طے</p>

هوای بنم تو چون شادمان بدل دارد و گرنه کار بدست خدا که دادگر است		جان خود شکار غم نه طناز دیگر است چشم ترا بنماز مگر ناز دیگر است این شاه باز را سر پرواز دیگر است با عاشقان غمزه و مساز دیگر است	
بر حرف نازکت که نهد نقطه شادمان کا بنجام دانش تو هم آغاز دیگر است		از تماشایش دل عاشق ز پا افتاده است جابجا در حلقه او صد هما افتاده است صبح اینجا بدر که مبتلا افتاده است همچو بوسه گل که در دست صبا افتاده است	
باشادی دل نمی بندیم همچون شادمان که از ازل دل با غم یار آشنا افتاده است		و ز جوهر هیچ تو تیغ زبان پُر است چون چرخ از تار و دانه تان پُر است لیکن ز آه و ناله عاشق حیا پُر است کاشانه ام ز نور رخ شوی پُر است	
که شب چراغ داغ دل شادمان پُر است		ای دل بنگر زه گوهر زبسته است	

<p>چون ترک چشم باز ابرو کمان گرفت کیفیت نگاه بُتان باکے گوے چون جلوہ گر شدی بہ چمن چون سیم صبح با دھڑ زلف تو آورد دھمکتے</p>	<p>عاشق خدنگ ہر مژدہ اوجان گرفت کین مے ز دست خویش باید نمان گرفت از مقدم تو سر و گلستان روان گرفت کز مے ہزار غلغلہ در لب لان گرفت</p>
	<p>از دست ساتی کہ ز دستش گریز نیست گر زہم در شراب توان شاو مان گرفت</p>
<p>مارا بہ مرگ نفس ستم گر بہ ماتم است تنہا نہ حاتم اوست کہ چو دے کند بخلاق در پیش اصل ذوق نیرزد بہ نیم جو زاینده و گذشتہ چہ یاد آوری عبث</p>	<p>دشمن اگر بہ فاقہ بمیرد کراغم است آنکس کہ از کسے نتامند و حاتم است گر دولت قباد و اگر شمشیر جم است نقدیکہ در خزینہ تو داری ہمین دم است</p>
	<p>آندم کہ شاو مان بہ ارم ناز می فروخت اکنون قبادہ مست در آن زلف می خرم است</p>
<p>آئینہ از رخ تو گلستان دیگر است با چشم و خال و خط بکشم نسبتش بہ مہر بنشین و مے بنوش کہ از آتش غمت این غیر تم بگشت کہ در روزگار عشق</p>	<p>جام از لب تو چشمہ حیوان دیگر است کان آفتاب را سر و سامان دیگر است ہر دل برے نقل تو بریان دیگر است ہر لحظہ دست غم بہ گریان دیگر است</p>
	<p>درمان ماسیح ندانت شاو مان کین در دورد و دیگر و درمان دیگر است</p>
<p>کس دل چمن بہ مژدہ و لبر نہ بتہ است</p>	<p>گر بتہ غیر عاشق بے سرتہ بتہ است</p>

در صید گاه غمزہ ز مرثکان آبدار	کس بچو ترک چشم تو خنجر زبسته است
جز اشک من کے ز سلاطین روزگار	جسے بروے بحر زگوہر زبسته است
نامہ را بہ قاصد آہے سپروہ ایم	کس شعلہ را ببال کبوتر زبسته است

آنسو کے آسمان سخت رفت شادمان
آرے بروے باد کے در زبسته است

ہر کجا اہل در و تاج سراسر است	ننگ و فاکش ہمہ زرو گہر است
لذت جاہ و سلطنت دیدم	دولت فکر را ننگ و گہر است
چون ہنرا نماند عزت و قدر	بے ہنر بودن از در ہنر است
بنظر آمد آن دوسل لبش	مے رنگین چشمہ خضر است

شادمان جیت این کلامہ ند
صند لے از براے در و سرت

شادی چو غم بکشو باد پس ز نیست	چند آنکہ درویش بدل جا نگیز نیست
گل را بروے او تو ان داد نیستے	ز آنزو کہ آفتاب بآن روز نظیر نیست
از بسکہ ما بفقر و فنا خو گرفتہ ایم	در چشم ما حریر نقش حسیر نیست
ہر کس کہ بچو لالہ بدایغ تو دل بدخت	او در حساب مردم روش نظیر نیست

گر زہر در شراب دہد شادمان بگیر
از دست ساتی کہ ز روش گدیر نیست

در بدر گشتن ز بے سنگی ز آئین من است	چرخ سرگردان ز شرم حن کین من است
خال رخسار عروس منی رنگین بود	نقطہ کہ استخوان کلک مشکین من است

<p>نبیلان کردند و در دامنش رنگینم که باز گر نه شب ادا هم من این داغ دارد و فلک</p>	<p>رنگ گل های چمن چون طبع رنگین من است پس که از کمستان چمن بستر بکین من است</p>
	<p>بقیاریا که من چمنش و امان از زلف او است غیر زنجیر سبز زلفش نه تسکین من است</p>
<p>از دست یار ساغر سرشارم آرزو است دارم ز عشق روئے تو مصحف زبر و لے بگذر سیح از سیر کبر علایح من</p>	<p>وز روئے او تفرنج گلزارم آرزو است از تار تا زلف تو ز نارم آرزو است کز تیر غمزده اش دل افکارم آرزو است</p>
	<p>گفتی که من پرستی بمشوقه باز هم مگر نیت من بجان تو کین کارم آرزو است</p>
<p>یار بیار و لے یار و فاداری کیست دل چو از ذوق مسلمان نبود در ره عشق دل بهر شوخ مدہ زانکه نداند قدرش من و تو هر دو ز یک خاک زمینیم چه شد</p>	<p>این همه یار زبان اند و لے یار کیست کفر و اسلام کیست و ز تار کیست ایک میسدانی ب عالم دل و دلدار کیست رنگ گر مختلف آمد گل و گلزار کیست</p>
	<p>شاد و امان باد تو و غیره باز اچھبان اہل صد گونه متاعیم خریدار کیست</p>
<p>گر مسجد رہ نباشد گوشه میخانه هست گر نباشد غلغلہ تسبیح در گنج خمول من نخواهم مردن شب اے اجل حجت کش میتواند چہرہ صد شمع را فرد و ختن</p>	<p>و رطواف کعبہ نبود خدمت بتخانہ هست بر در می خانہ نائے نفوس متانہ هست گر ز تن جان گشت خالی باہر و پمانہ هست شعلہ شوقیکہ در بال و پر روانہ هست</p>

گر بود دستم تنی از سیم زران دیشته نیست	کز غمش هر گوشه چشمم پراز دردانه هست
شادمان را طره زلف کی دیوانه سخت گر چاورا اذره دانش دل فرزانه هست	
تنها ز سوز عشق تو مغز سرم گدخت تا آفتاب حسن تو ام دیده بر فروخت ترسم ز گرمی دل آتش نشان که یار مرهم کن سچ که از گرمی داغ	مانند شمع بزم سرو و افسر گدخت الماس ریزه بر مرثه های ترم گدخت دل بد کند که در بر او خب سرم گدخت گلدهسته های داغ جنون بر سرم گدخت
اوراق صد سفینه اشار شادمان چون برگ گل ز گرمی دل در برم گدخت	
جهان تازه از چشم گریان است ز گوهر فشانی و دریا دلی سرشک سحرنا که نیم شب گریزد از اعشرت و عیش دهر	محل و سبزه ممنون احسان است همین چشم ما ابر نیسان است طفیل غمش مونس جان است مگر درد و غم مرد میدان است
طبیب از چه زحمت کشد شادمان چو پیوسته از درد درمان است	
روی او رنگ گلستان شکست مست من از سر سیه مستی یار قدر بر فرانت در گلشن ناله در دل شکست عاشق را	روز بازار باغبان شکست شیشه برفق آسمان شکست کمر سرو بوستان شکست همچو تیر که در کمان شکست

راست گویم که در حجابان برادر	یک لب نان غلتوان شکست
ز آنکه بسیار آسمان خیس	کاسه بر فرق میجان شکست
رشک اشعار شادمان امروز رنگ گوهر درویش کال شکست	
یک گل بر دیتو بگلستان که دیده است	سرو به بقامت تو بستان که دیده است
جز طبع موثر گاف که بسند دمان یار	بے چشم خضر چشمه حیوان که دیده است
روشن دلان ز ساز و دو عالم منزه اند	خود آفتاب را سر و سامان که دیده است
بوک کباب ما دل عالم کباب ساخت	زینسان دتاب غم دل بریان که دیده است
ابر ک سیاه گوهر خالصه نگار ما	گوید چو من ترشح نیسان که دیده است
از خون شادمان که بدست نگار بست چون نخبه تو خیمه مرجان که دیده است	
ز چشم تنگ تو بر مردان جهان تنگ است	که هر نگاه ترا صد هزار نیزنگ است
ز ریش خنده گلستان نمن شود معلوم	که صوت بلبل شوریده غاج آنگ است
با آسمان نتوان جنگ کرد از ره عقل	بغلگان اجل اهل معرفت تنگ است
چه چاشنی ست درین مشت استخوان که مدام	هائے بر سر خاکم بزاغ در جنگ است
حجاب بگفت گل در میان نمنه که شادمان صفت این دل بایر همگ است	
گل نمنه جمال عکس تو در پنج باغ نیست	کو لاله در چمن که در دیتو داغ نیست
روشن نشد ز تاب منحت تیرگی زلف	دو و چراغ عکس پذیر چراغ نیست

<p>ما ہمد باغ بزم نداریم غریب ریار در گلشنم ز ناز بلبل چہ فائدہ</p>	<p>در مجلسیکہ ساقی صاحب باغ نیست تا در ایام من می چون چشم ز باغ نیست</p>
<p>پیمانہ حیات مرا پیکر کشید و بس من چون زیم چو بادہ میان ایام نیست</p>	
<p>گل بانند رخس در صد گلستان یافت نیست غیر خضر از خط او کس بر لبش متے نیافت گو سچ از سادگی عجب از خود ضلعت ساز در شب تار کسے خورشید خواهد در نظر</p>	<p>سر و چون بالاکے او در بیچ بتان یافت نیست ز آنکہ غیر از خضر کس را آب حیوان یافت نیست در دول فرمان عاشق را چو دیوان یافت نیست این عجائب جز در آن لطف پریشان یافت نیست</p>
<p>شاد و مان امر و ز حرف خویش را عزت دار ز آنکہ زینسان گوہر از زندہ از زبان یافت نیست</p>	
<p>آہیے روغن چرخ دل است ہمچو عفتاش باز نتوان جست گل چہ باشد کہ بے رخس خورشید ما خراب شراب کس نشویم</p>	<p>آتش بادہ آب باغ دل است ہر کہ سرور پے سراغ دل است در گلستان عشق باغ دل است تا مے عشق در باغ دل است</p>
<p>ہر سلامت کہ در عبارت ماست شاد و مان جملہ از باغ دل است</p>	
<p>تا از خیال رویش این سینہ گلستان است مانے نیم سرت بجے صرف پائے گذار دست تہی دو عالم در جنب محبت دارم</p>	<p>ہر خار غم دلم را عشرت فزائے جان است کیمنہ منچہ ہائے خونی دلمائے بلبان است سوسن بے زبانی ستر اقدم زبان است</p>

از بس که آشکِ غمی بر روی او افتاده در هر قدم بکودش گلگشت و گلستان است

در خاطرِ منقصِ غم جلوه گر نه گردد
شایسته غم او تا جانِ شادمان است

پیوسته از درستی ما آسمان کج است جز بر مراد او زد و کشت نهان کج است
کججِ مراد و نعلِ او نهاده اند آنرا که دل بصورتِ لب تابان کج است
تو هست باش گر همه عالم کجی گرفت خود تیر هست میروا چکان کج است
پای کیت کج قدر کج کنی عنان دل راه رستی نردوان زبان کج است

اورا بغیرِ پرویشی راستان مباد
گره و ن چه باک گر همه باشا و مان کج است

سر بر منی ام فکِ سخن یار من است گوشِ کونین پر از نغمه گفتار من است
باغبان گوشتشاید در فسر دوس چمن سخنِ صاف گل تازمه گلزار من است
ببل از مزمه با من چه زنده دم کامروز زنگِ گلماش ز رنگینی اشعار من است
گر تیه نیم شب و ناله صبح از غم یار از تو پنهان نتوان دشت که در کار من است
عاشقم هیچ دل آزرده نخواهم به جهان راقش می طلبم هر که در آزار من است
غیر با من چه زند لاف سخن بی بلند کاسمان فرش ره شکر انکار من است
بازش آرید که مایوس نگردد ز برم هر که بر یک درم داغ خریدار من است
دل از بهمتِ عالی نکند کسب طلب جز غم یار که او نیز طلبگار من است
زاهد از ذوق می و مهر پرستی چه گله همه دانند که این طرز من و کار من است
من هم از سر کشتی عشق قبولش نه کنم زاهد خشک گر از بغض در انکار من است

<p>شادمانان غم دور و نسا زد ملے من همه در دم و غم یار و فادار من است</p>	<p>گلشن زدوری تو ز زندان آتش است دل خشن موم رو تو میدان آتش است خط تو آیت است که بر شان آتش است چون سبز که وقف بیاں آتش است یا موج آب خضر طوفان آتش است آیینہ را بسینہ گلستان آتش است</p>	<p>خوش داغ از نعل تو بر جان آتش است بیچاره عاشق ذقنت گوے چون برد حسن تو مصحف است سراسر حدیث عشق دل از تو دور دلبر عاشق بذوق نیست چینی که بر جبین تو اسے نازنین دهر یارب چہ آتش است که از عکس روی تو</p>
<p>آتش پرست گشت برویتو شادمان ہمت نگر کہ رستم میدان آتش است</p>	<p>آسمان خود از ازل سرگشته سوداے اوست مرہم از دیوانگان لعل جان افزاے اوست آفت جان و دل ایشان ز ستر پایے اوست خون و دل خستگان پر ظاہر از سیاے اوست</p>	<p>آفتاب آئینہ دار طلع ز سیاے اوست نسبت لعل لبش بامے نیارم کرد زانکہ چرخ را حکمے نباشد بر سر آزار و گان ہموے کز شیشہ روشن نماید رنگ او</p>
<p>شادمان خاموش گشت از ناله جانگاہ خویش لیک گوش آسمان کیسے پراز غوغاے اوست</p>	<p>وقت نشا وستی نوشیدن بل است دستے کہ بے پیالہ بود شل بے گل است مینا کہ در دواو ہمہ شب آیت قل است</p>	<p>فصل گل است باغ پڑا صوت بلبل است بے جام مے مباش که در نزد ابل ذوق ادشغیج شہر کم نبود در حساب ما</p>

<p>آسوده آن دل است که راحت پند نیست شادی غمی بر وی تو بر اهل دل خوش است حقا که ناگزیر ز دیوانگی بود رویش خبر ز مجرب مصحف و بدل این اجتماع خلق که بینی بهمدگر</p>	<p>آزاده خاطر که بزنجیر کامل است گریار و نظر نبود هر دو مشکل است آن دل که صید حلقه زلف چون بل است خطش درست نسخه از حسرا بل است خود سر بر مشابعت صحبت پل است</p>
<p>از امر و نیت که نظر یار شادمان پیوسته چشم بهمت بار توکل است</p>	
<p>آنجا که زلف اوست حدیث کند صیت ناصح ز سپید ما کن آزرده خویش را در پیش باز شاد و نثر ندان همه گوسه سوراخ مور و کلخ سلیمان برابر است</p>	<p>و آنجا که جان است نظر بر سپید صیت مجنون در و مندر چه داند که پند صیت ممنی لفظ شاد چه باشد نثر ند صیت در راه عشق پست کدام و بلن صیت</p>
<p>مارا چه نسبت است بزاهد چو شادمان دیوانه را به مردم نادر و مند صیت</p>	
<p>امروز ز شوق تو ام از خود خبر نیست خبر بهتر از دور نظر بر اهل محبت من بیشتر آشفته ام از زلف تو هر چند لاچار بدل مخورم از شست تو پیکان</p>	<p>جز بے خبری شیفته گانزاهم نیست آن را که ز سوز الم او خبر نیست بر زو و تو از زلف تو آشفته تر نیست کانه در جدل عشق به از جان سپر نیست</p>
<p>از بس که بے ساخته ام در غم عشقت ز انغم ز دم آتش و آبیم حذر نیست</p>	

<p>دانی کہ مرا با سر زلف تو سر ہے ہست آنرا کہ ز غوغاے دو عالم خبر ہے نیست بر چہرہ ز مزم مرثہ از ہم نکشاید گر لعل و گہر نیست مراد نیست صندوق</p>	<p>ہر موے سرم راز جنونش اثر ہے ہست معلوم تو ان کرد کہ اورا خبر ہے ہست آنرا کہ درین رد زالم شیم تر ہے ہست ہر موے تنم راز بلاغت مہر ہے ہست</p>
<p>نشگفتہ مرو از چمن دہر کہ عالم گر منزل بودن بنودر بگذرے ہست</p>	
<p>امروز از ترا نہ بلبل چمن پُر ہے از بس کہ یار سببش اندر خمیر ہے قسمت نگر کہ تشنہ لب از دہر میرد شد سالہا کہ ما گل صحراے غنیمت از بت چہ دیدہ است ندانم کہ ہر بحر گردست ماتیست ز گنج و گہر چہ باک</p>	<p>اطراف بوستان ز گل باسمن پُر ہے چون لب گلخان دل او شکن پُر ہے مارا کہ آب چشمہ حیوان دہن پُر ہے وز خار ہجر دیدہ اہل وطن پُر ہے از خاک سجده ناصیئہ برہمن پُر ہے تیغ زبان ز جوہر ذات سخن پُر ہے</p>
<p>تینا فلک حوہ تو خوئیست شادمان ہر کو دے کہ ہست دل افزمن پُر ہے</p>	
<p>آمد بدولت آنکہ فلک خاک راہ اوست اندر نبرد گاہ سوارے و سرکشے صاحب دے کہ کار دو عالم ز فرخی سلطان ملک صاحب شمشیر و عدل یعنی ز عثمانزادہ سلطان مراد بخش</p>	<p>خورشید و ماہ و مشتری اندر پناہ اوست شکل لہال سایہ پر تو کلاہ اوست متوقف یک عنایت لطف نگاہ اوست کاجرام آسمان عددے از پناہ اوست کہ ز شرق تا غرب جہان در پناہ اوست</p>

پرسید از خرد که بگو از جلال او	گفتا که آفتاب فلک بلج گاه اوست
گفتم گواه می طلبم اندرین بگفت اقبال و عدل و داد بجانب گواه اوست	
چو روان گلے در گلستانیت دل با مهر او دار و شب و روز ز محو بهیاری یار امشب خوش آید سبیل سر شمشیر لیکن اگر جان و جهان خواب بازی اگر جان رفت مار اغم نباشد	بهستان چرخش سر و چنانست دل او گرچه بر ما مهربانست یکے از صد باده آسمانست بخوبی همچو زلف لیستانست بعاشق اندرین سودا زیانست خیال او گم در سینه جانست
از آن دل به بود پیکان بسینه دلی کا نذر غم او شما و مان نیست	
آن رشاک گل که میرسد از ره بهار کیست اہل بصر بدیدہ کشندش چو توتیا صد آفتاب تعبیه دارد و چین زلف گل گل شده است و انهم از چشم خورشید نشان	شاہے کدام معرکہ شایہ سوار کیست این سربہ از غبار سربہ گذار کیست آن مہ جبین و حسن و لطافت نگار کیست یارب بہ پہلو سے جگر م غار خاکیست
وقتے کہ شما و مان دل غم بر ملا نند مجنون کدام کوہ کن اندر شمار کیست	
با خیال روے جان افزاے او گلزار چیست تا ز تار طرہ او صد گره دارد و نماند	گل کو تو دارد نظر اندیشہ از خار چیست با وجودش اعتبار باہیجہ و زنا چیست

<p>عشق باز افداسے یار می باید شدن ایکے میسر سی زما آئین شہاری خطاست دل کہ بود از مار بودست آن پی سیما بناد تو بہ زہد از مے وشاہد نمودن مشکل است</p>	<p>مردم دیوانہ را فکر سرودتاریست مانید انیم رسم مردم ہوشیار چیست خاطر باشا دمان اکنون غم اغیار چیست ما اگر قدرت نداریم اینچہ پیکار چیست</p>
<p>شاد و مان خواہیم مردن دغم یار از وفا از پے جانان نہ جان برخاستن دشوار چیست</p>	
<p>با وجہ غم جانان بہ جان نتوان ساخت آنچہ در سینہ نہان ست مرا از غم درد شکر دار و از ان ساعد تیغ تو دلم</p>	<p>در ذہن دل ماہست بجان نتوان ساخت یکرہ از شرم بروے تو عیان نتوان ساخت کہ بصد قرن ادایش زبان نتوان ساخت</p>
<p>رخ خورشید گل اندود توان کرد و لے شعۂ شوق تو در سینہ نہان نتوان ساخت</p>	
<p>کسے کہ زلف ترا طرز دہبری آموخت چے خرابی دل ہائے اہل مین ز ازل کسے کہ در رہ عشق تو خاک ساخت مرا خیال گوہر دندان او بروز فراق من از کجا و سیاق سخن کجایسکن</p>	<p>دل نژد مرا ذوق ابتری آموخت بچشم مست تو آئین کافی آموخت نگاہ لطف ترا کیا گری آموخت سر شب چشم مرا شکل گوہری آموخت مرا ہوائے لب او سخنوری آموخت</p>
<p>مرا چو دای ایمن بسوخت از نگے کہ چشم مست ترا سحر سامری آموخت</p>	
<p>اسے دلی از درد محبت نابہ و فریاد چیست</p>	<p>خاطر مخزون کدام ست و دل ناشاد چیست</p>

<p>مدیدار عشق بزان کس نے داند کہ خود نامح از پند لعل انگیزه آزارم مدہ رازِ مار اہل دل داند کہ غیر از عنایب مومبو از راستی تا بر سخوانی نام پلر دل کہ مرد افتاد ایمان میسر از دست دیو</p>	<p>از در دیوان مردیان امید واد چیت عاشق بیدل چه داند شیوہ زنا و چیت کس نمیداند ز بان سوسن آواز چیت بسجہ زیتون چه باشد شاد شمشاد چیت گیور اور بردن خسرو غم گلاب و چیت</p>
<p>شاد و مان گر شمتہ بیرون دہان در دہل سوزش محبون کلام است و غم فواد چیت</p>	
<p>تا خط بعارض تو میدن گرفته است اور اگر ہوا سے شکار است کہ ہوس باز آن دو چشم مست تو از راہ کافری ہر گل باغ نگہت دیوانگی گرفت یار از دلم خبر نہ گرفتہ مگر کہ باز نامح نظر بر چاک گریبان کند وے</p>	<p>ہر مرغ دل ز سینہ پریدن گرفتہ است مرغ اندرون رضیہ طمیدن گرفتہ است از خون اہل بادہ کشیدن گرفتہ است تا آن نسیم زلف وزیدن گرفتہ است منقولہ قیب شنیدن گرفتہ است مارا چو جامہ سیدہ دیدن گرفتہ است</p>
<p>بر حال شاد و مان بشب ہجر خون دل از چشم ہر ستارہ چکیدن گرفتہ است</p>	
<p>زلف تو دفترے پریشانی من است زان سان کہ روئے تست گواہ ضمیر من من سایہ ہما سے منخواہم کہ از شرف من آفتاب اوج سپہر بخردم</p>	<p>خال تو مہربان حیرانی من است عل تو باعث کمر افشانی من اوست نام گدائی تو سلیمانی من اوست سامان من ز بے سرو سامانی من اوست</p>

<p>چون شادمان کسی کہ بجز دل آشناست دیوانہ از اسے غزل خوانی من است</p>	
<p>ہمہ جا جلوہ نگار من است گوشہ دامن گلستان است ہر چہ خواہی بکن کہ من شادم آن دو گرہ با کہ زلف او دارد خار خایکہ را غمسم دارد رو بدر تو سے شاید دہس</p>	<p>دو جهان چرخ حسن یار من است گریہ سرائیہ بہار من است اختیار توختہ پیار من است ہمہ درشتہ تھے کار من است ہمہ در سینہ نگار من است ہر کہ در دہر دستہ یار من است</p>
<p>شادمان زمین گذار اگر خواہی ہمہ در گردہ گذار من است</p>	
<p>انکون کہ گل شگفت مے از غوان خوش است صد کوہ در دہر دل ما گر بود چہ باک عاشق کہ نقد جان و جان خاک راہ اوست مجلس بخویش دارم از آنزد کہ در جان گر آسمان بخت تو جز راستی مرو در شاہراہ عشق کہ باید جریدہ رفت</p>	<p>فریاد بلبل از طرف گلستان خوش است چون در دورداوست و چند انان خوش است اور از ہر چہ بہت غم دستمان خوش است حبت بہر اہل دل ز کتہ دان خوش است در تیر راستی و کجی در کمان خوش است برداشتن دل از ہمہ سود و زیان خوش است</p>
<p>غمگین شو اگر دو جهان غم رسد ز یار کز در و داغ دوست دل شادمان خوش است</p>	
<p>لعل تو رنگ با مے عناب داہم است</p>	<p>زلف تو مضطرب بر سیاہ اوہ است</p>

از سر و زنگار حسین خود آن نگار	شمع بدست ما و جهان تاب داده است
تردستی اش ز پنجه سنبل بوده گوس	مشاطه که زلف ترا تاب داده است
از خاکساری تن بغلس که آگه است	منعم که تن برب تبر سنجاب داده است

طبع تو شادمان به سخن آب میدهد
و انسان که آفتاب بر تاب آلوده است

آنکه کام از یار خواهد و حقیقت یانیت	هر که غیاز یار میجوید کم از اغیار نیست
کفر باشد و محبت بر مراد خویش رفت	غیر ازین در شاه راه عشق بازان غایب نیست
حاصل دنیا و دین و پیش پانطور نیست	در و مندان را بغیر از درد و غم در کار نیست
فره از دور و او بر هر دو عالم کس دهند	اهل همت را نظر بر اندک و بسیار نیست
و اعطاء از پند ملال انگیز خود و زحمت مده	و عطا را در کوچه ماگر می باور نیست
بار سرور راه و لبر فلک از دوش خویش	خلوت عشق است اینجا با کس را نیست

شادمان تلخ چید دل کفر و دین بخت غش
کار عاشق را کشاد از سبزه و زنا نیست

بے روه دوست با ده بخون جگر یکیت	از دست یار زهر بشیر و شکر یکیت
مطلعتان بدیده ماصف کشیده اند	لیکن ز روه صروف و فاد نظر یکیت
مارا نظر بر روه تو باشد ز نیکوان	ستاره صد هزار و لیکن قمر یکیت
قدر سخن نماند ب عالم و گر نه من	بنمودم بد هر که اهل بنر یکیت

زان دل شگفته گردد و زین لاله سرزند
ابر بهار گر چه که با چشم تریکیت

<p>از گل رخسار یار دل چو گلستان شگفت رو چو درآینه کرد آئینه زین و ناه هر چه که اندوختم از سر زلفش بدل شکر که از روی دوست باز باغ وصال</p>	<p>لاله هم از خور می با دل بر این شگفت خنده ز گل کرد و دلم همچو گلستان شگفت جمله ز باران اشک ظرف گریبان شگفت غنچه پر مژده دل باب خندان شگفت</p>
<p>باش که تا وصف آن خضر کند شادمان بنره که تا بر لب چشیده حیوان شگفت</p>	
<p>از نو بهار عکس نخت انجمن شگفت از بیم آنکه گم کنی رویشام زلف از جام کینه مست رسیدی بشدم از یاد آب تیغ تو در نو بهار شوق</p>	<p>تنهانه انجمن که چمن و چمن شگفت صد شمع نور روست تو از هر شکن شگفت صد لاله زار داغ ز اجزای تن شگفت گلها زخم کهنه ز طرف کفن شگفت</p>
<p>زخم دلم ز نگفت آن آشنایان گشت پروانه گل که ز شاخ لکن شگفت</p>	
<p>سر گرمی زانکه ز میخانه من است ز آنرو بیاور زلف تو زخمی می کشد روشن طبیعتان همه از رشک تیره اند</p>	<p>خوشید مست گردن تان من است سر حلقه جنون دل میوانه من است تا آفتاب من تو در خانه من است</p>
<p>دریای آتش است شما شمع عارضت غدا اصل آتشین دل پروانه من است</p>	
<p>هر چند ناله دل خوشخوان از ناز گشت صد جان اگر بنیم نغمه خود بدو</p>	<p>ترسم ز خوسه یار که بسیار ناز گشت مهلت در آن کن که خرد یار ناز گشت</p>

	دانی که گوش گلن تباد ز ناز کی دامن کشان ز کعبه و تخانه در گذر	چند آنکه صورت بلبل گلزار ناز گشت میخانه رو که خدمت خمار ناز گشت	
	گر میروی در اوج سخن همچو شادمان آهسته رو که رسته کفزار ناز گشت		
	از بسکه ریختیم بخت آبرو بے بحث آنجا که مے به فحم فلاتون بود به پیش مارا به بزم بخت چه نسبت که از خرد ساقی بیا به مدرسه در ده شراب تلخ	کوته کنیم به که بخود گفت گو بے بحث باید بنگ شیشه شکستن به بے بحث و هم دخیال تا بندره بکو بے بحث تا یکدوم چون هر بگیرد گلو بے بحث	
	ما همچو شادمان که نداند و را عشق هرگز بسند فکر ننازیم سو بے بحث		
	مرا باده کشیدن بهار شد باعث چرا به مرغ حرم زودی ناوک بذوق گشته شدم از هوا بے فتر کش بجز جمال تو ام و فطر من آید ز چیت این همه شفتگی مگر که ترا ز کار و بار جهان باز داشت خود را	بهار را چه گنه چشم بار شد باعث مگر که نشئه ذوق شکار شد باعث ز بس که جلوه آن شهوار شد باعث مگر از آن خط شکنین غبار شد باعث به قیاس رشی زلفش قرار شد باعث مگر که بهمت مردان کار شد باعث	
	ز بس که تنگ و خفیم چو شادمان کردیار درمان تنگ و میان نزار شد باعث		
	دارم لیکه نیت بگلزارش احتیاج	بنویس پیچیده دلدارش احتیاج	

<p>مردود کا فیت کہ باشد بوجہ عشق انرا کہ نشے محل تو در سر است سرکشان جان خاکپایست</p>	<p>جز تاز زلف یا بر تارش احتیاج ہرگز نہ بجز بھر خمارش احتیاج انرا کہ فیت با تو دستارش احتیاج</p>
<p>ہر کس کہ شادمان ہے جام سخن کشید کے سے شود باغ سرشارش احتیاج</p>	
<p>مایم دول از تیغ غم افکار دگر تیغ گفتی کہ چہ خواہد دولت از حاصل دنیا خواہی کہ شوی اہل دل از فیض محبت واعظا چہ کند منع سے وساقی نہ روے خواہی کہ بدلد از نشینی بفر اغت زادہ بعبادت شدہ در کار دگر تیغ دور ویر فنا باش چو سالک ز طریقت مائی و توئی دور کن از خاطر و بنگر گمہ مشوا ز دیدن این زاد و عباد</p>	<p>یار است بجف ساغر سرشار دگر تیغ ساقی و مے و گوشت و گلزار دگر تیغ از میچ دل خویش میا زارد دگر تیغ بر لب بزمش کید و سہ مہار دگر تیغ پر ہمیز کن از صحبت اخیار دگر تیغ مارا بگلہ بستن ز تار دگر تیغ با جام مے و دیدن دلدار دگر تیغ حق ہمہ جاہست بیدار دگر تیغ ہستند ہمہ غافل از یار دگر تیغ</p>
<p>اے شادمان زین عشق گنج خفہ چہاری جان سوختہ و سینہ افکار دگر تیغ</p>	
<p>باز دل رفت در آن لطف پریشان گستاخ تا تو اے سرور و ان گشت گلشن زدہ مقتب چون سگ یواہر بنا دانی جہل</p>	<p>شد بطلت ز پے چشمہ حیوان گستاخ نزد و تیغ صباے بگلستان گستاخ مے بر روزست سودا منبتان گستاخ</p>

ماکہ بیمار غم چشم بتا نیم ز دل مہر ہم نام بہ مہر آمدہ کز مجھ ز آن عقل باحق نزدیکہ زند کوس گداز	نکند دست بامعینی دوران گستاخ مے نہد پافلاک بے مہر سامان گستاخ مور کے لاف زند پیش سلیمان گستاخ
شاو مان داد ز کفر سر زلفش کہ مدام مے زند چنگ بایمان عزیزان گستاخ	
رسید زیر لباسی چو چشمستان سرخ شگفتہ باد گل رو سے دل فروز کے ببین کہ مست ستادہ است در چمن کردہ اگر فلک نہ بقتل جہانیاں بر پاست	مے زیادہ گل افشان بے چوم جان سرخ کز دست چہرہ آئینہ چون گلستان سرخ ز خون لایہ گل دست سرخ و امان سرخ چراست دامن اوتامزہ و گریبان سرخ
بیاد آن رخ گلگون چو شاو مان تا چند ز خون دیدہ دل بنگیم مرگان سرخ	
نسبت دانش بظلاطون رسد طرفہ دیار بیت محبت کزد نامہ بخون جگر آغشتہ ام ساتی گل چہرہ محب ستادے راحت و عیشے کہ بود از تو دور فلاک شد اینجا شہان ازان	بجوئی عشق بہ مجنون رسد ہر کہ رسد بادل پر خون رسد تا نہ کس از غیر پر مضمون رسد لب لبب ساغر گلگون رسد گر رسد از طالع وارثون رسد گر درو عشق بہ گردون رسد
گر چہ ز خاکیم وے شاو مان سلسلہ ما بہ فریدون رسد	

<p>ستانه میرو و بگمتان نظر کنید گز آفتاب در شب تاری ندیده اید بهر علاج سوزش زخم نگاه او یکره بدل در آمده بینید حال دل</p>	<p>گر جان ندیده اید بجایان نظر کنید بر چهره اش ز زلف پریشان نظر کنید کافر شوید گر سوسه دران نظر کنید تا چند سوسه چاک گریبان نظر کنید</p>
<p>یک لحظه سانس این غزال فیض شادمان باید که از سخن بسخن دامن نظر کنید</p>	
<p>از سر بجا با ده پرستی نمیرود از ساغر فغاند بندت نصیب صد برق تیغ گر کشد شعله سحاب شام غرور حسیت که دنیا ندیده</p>	<p>این آرزو به تیغ و دوستی نمیرود تا از دولت تصور پستی نمیرود از چشم لاله صورت پستی نمیرود کین ملک و مال دست بدستی نمیرود</p>
<p>دل شامباز عرش نور دست شادمان من چون کنم که جانب پستی نمیرود</p>	
<p>سحر که نگفت زلف ترا عبا آورد غبار غفلت من در ترا نسیم سحر سر که کشور تو دارد و گر ز راه ادب عجب گره شده بدروزه بردمان لیکن صلاک با ده کفون در و بند غم مخورید</p>	<p>بخت نگان غمت مشوره دعا آورد ز بهر دیده عشاق تو تیا آورد غم تو ان تیر سایه ها آورد فلک ز شکل مه نو گره کشا آورد که این عطیعت فلک از پسته شما آورد</p>
<p>بحال دختر رزان کس تواند دید که نقد هوش خرد بهر رو نما آورد</p>	

<p>و کم که در غم در دو بلا جگر دارد تر از نظر ببادت مرا نظر گناه و کان لایچ کشایم چون یک سید انم بنکاب تری و بحری نظری بند و گر بکاغذ شکل حروف کم پی زان باده لبش را اثر نمی بخشم عزیز من توضیحت بجا دیگر بر</p>	<p>و گر چه کار کند کو بهین بنهر دارد بهر متاع که دارد کس نظر دارد که این کان بلا بخت کس محروم دارد بنهر یک لب شک و چشم تر دارد کس که مصحف رو ترا زبرد دارد که نا امان سیران غم اثر دارد که نزد من همه بود جهان ضرر دارد</p>
<p>بشادمان نتوانم برابر آمد زان که روزگار طبیعت سخن چو ز دارد</p>	
<p>تقصیر و یا که ذات را ماند همچو نخل کز گلاب دیدسته تا نداری خبر ز کعبه دل دل زدنیابش که گل گردد غیر او هر چه در نظر داری زندگی کان بیا و او نبود ملک دنیا بسا دشمن است بهر سخن که غمش نشان ندهد چون بوصف لبش سخن گویم دهنش گرچه مایه عدم است</p>	<p>موجبایش صفات را ماند نفی عاشق ثبات را ماند قبلات سومات را ماند هر که این جزویات را ماند همه عرق و لات را ماند نزد عارف ممت را ماند کار او پیر و مات را ماند سر سبز محلات را ماند سخن مانبات را ماند لبش آب حیات را ماند</p>

پیش مرغ دل گرفتار ان ز آنکه هرات تارا و عمرست	قید زلفش نجات را ماند زلف او شب برات را ماند
شادمان جان دهد اگر غش نیم جاننش نوکات را ماند	
هر که از یار خبرافیت زبانش بستند آنکه در سیئه اورا ز محبت جا کرد زلف در رشته نه چنبدبان جلوه لے خلق را جلوه او گشت نه ابرو نه مشو واعظ امروز مکین بود با یک زغیب خود میان میت بآن ماه ازان کتہ دران	ظاهر آزاد نمودند و نهانش بستند بچرخینا سے مے ناب و نهانش بستند طرز دوست کہ بدشته جانش بستند ثمت بئید و بر تیر و کمانش بستند مهر حسرت به پستند بیانش بستند ایچ بود است کہ بہتان میانش بستند
شادمان در خور نیست خدا امید اند آن لے کش بغم سود و زیانش بستند	
دلے کش نیت در دوا و بجا لم نشاد کے ماند ز من از موج خیز گریہ آہے بر غمی خیزد ز باغ روے او زلف از خرابی بہرہ دارد نصیحت میکند ہر روز از عشق تباں ناصح چہ شد کہ خسرو از شیرین کام دل رسید از خبت کسے بانالہ کہ با آہ کہ با گریہ غورند است	کسے کو بستہ زلفش نشد آزاد کے ماند چو آب از سر بر آید طاقت فریاد کے ماند دلے کز بہر او ویران نشد آباد کے ماند ولیکن بر دل دیوانہ من یاد کے ماند ولیکن عیش او با محنت فریاد کے ماند دل دیوانہ ما در جہان ناشاد کے ماند
از دغ لاہ چون شادمان دغ کم کہ رسد جا	بہم دغ بدل با دغ مادر زاد کے ماند

گلگون بیاض چشم تو باز از شراب شد
سرت ساخت ابل جنون را شراب عشق
در ماتم قیب مکن ماه رخسار
امروز چشم شادی من میبرد بے
در مردل زروے تو یک قطره خون چکد
بے زلف او که ملک جهان اسیر کرد

آهوی شیرست ترا میل خواب شد
مرغی که بود بر سر مجنون کباب شد
شورے ز دست ظلم تو خواهد خراب شد
تا دیده خو بروے تو در اضطراب شد
گرداب مرده ایڑه آفتاب شد
صدف ننه او در سلسله پتیا ب شد

عمر کے گدائے خاک نشین بود شامان

در طوفان آستان تو عالی جناب شد

من پیشه بجز عشق ندانم همه دانند
گو کعبه و تبتانہ عدم شو که من است
گریش و دعا عالم دهم دست بیکبار
در بزم غم ای که نقلاش همه زخم است
چون سنگ صفایا کجا باز اندام
در بحر طبیعت بزم غم خود چو غوص

از تیغ الم سینہ نگارم همه دانند
رو جز بوسے یار ندانم همه دانند
داناں غم از کف نگذارم همه دانند
از خون جگر باوه گسارم همه دانند
در بیشه خود شیر شکارم همه دانند
جز گوشت هر نمون ز برآرم همه دانند

دشمن نتواند که من تیغ برآرد

از روز ازل گشته یارم همه دانند

هر که دل و زخم آن زلف چلیپا دارد
آنکه شد خسته بشتی غم سل لبش
چهره شاد بر مقصود بے بنید در دل

همد پریشانی دل خواه میا دارد
زخم او خنده بر اعجاز میجا دارد
هر که این آئینه از غیر مصفا دارد

<p>چشمش از دیدنِ خورشید کجا خیره شود هر که بر صفحہ دل نقشِ گل روی تو بست در غمِ سمر ز بنیدالم از گردشِ چرخ زاهد از چشمه کوثر نکند همچو تو یاد در جهان ز اهل سخن یک سخن عالی بس</p>	<p>آنکه هر لحظه نظر بر رخِ زیبا دارد دلش از گلشنِ فردوس چرپو دارد هر که پیوسته بخود ساغر مینا دارد آنکه لب بر لب پیامه صیبا دارد کاسمان نیز همین نقدِ ثریا دارد</p>
<p>شما و مان را بنود بیخ تمنا و حجابان هر که از زنده بمیرد چه تمنا دارد</p>	
<p>با و سحر چون زلف ترا هیچ قوتاب داد شاخ شکسته گل بدیگ زلف یار اے گل چه منظری که مگر باغبان و هر بر برگ گل گذشتی و شبم خبر نیافت</p>	<p>سیماب و ارجان مرا اضطراب داد هر جا شکست خورد گل آفتاب داد باغ ترا ز چشمه خورشید آب داد نازم تپوس تو که داد شتاب داد</p>
<p>بخود شدند اهل محبت چو شما و مان تا در تبسم از لب میگون شراب داد</p>	
<p>از عشقِ تبتان دیده پر خون مزه دارد صد بار ز خون خوردن زاهد پئے حبت پیرا من خاک از ره او بر تن عاشق مفضل گل و ایام شتاب ست سحرگاه</p>	<p>مجنون شدن و گشتن نامون مزه دارد نوشیدن جامِ مے گلگون مزه دارد از جامه زرتار مے واژون مزه دارد در دے گلزنک که اکنون مزه دارد</p>
<p>تا چند نفس بند بود مرغ هوا گیر اے جان ره خود گیر که بیرون مزه دارد</p>	

<p>دوستانِ حالِ نزارم پیشِ جانانِ گفته اند اے طبیب از نوشدارویم مرا زحمت مده از ازلِ افسردہ کس سرگرمیِ راحت نیافت گر نیاید جانِ شکرِ در تن عاشقِ چه پاک از اداے آن باین در کام پیچید ز خویش</p>	<p>زار می بسبل پریشانِ باکستانِ گفته اند درِ عاشق را علاج از ترکِ درمانِ گفته اند راحت اندر سینہ دل سے بریانِ گفته اند ذوقِ حل جانِ فزائش بابہ از جانِ گفته اند ہر کجا حرفے از آن زلفِ پریشانِ گفته اند</p>
<p>شما و امان کدیت کیانِ سخن از فیضِ عشق کا و ستادِ آن سخن بکویت و کیانِ گفته اند</p>	
<p>ز نفسش کُشان کُشانِ دل او در خونِ برد ما دل چو گو بہ مجمعِ خوابانِ نگندہ ایم دل را خیالِ ابرو سے او سر بہ تیغِ داد خوشید بارِ خ تو دلیرانہ باختہ است</p>	<p>اشفتش ز ما ہمہ صبر و سکونِ برد ہر دلبے کہ جت بر آید برونِ برد لب تشنہ را کسے نہ بدریاے خونِ برد بنیم کہ گوے دل ز زنجیرِ انت چونِ برد</p>
<p>عہدِ نشاطِ فصلِ بہارِ تِ شما و امان از دستِ ما کہ جامِ مے لالہ گونِ برد</p>	
<p>مرا ہر دم غمِ سوے میانِ نشِ ناتوانِ دارد چہ باک از سرگرانیہ و درانِ دارد آن ندے بشکلِ مارِ گردِ فغانہ مشکینِ بدستِ من فغانِ عندِ لیبانِ در چینِ کجِ حیرتِ افزاید</p>	<p>زمن از ناتوانیِ سایہ من رو نہانِ دارد کہ دایمِ کف از مردانگیِ ظلِ گرانِ دارد مگر پاورِ رج و صفِ سبزِ لُفِ بتمانِ دارد زبانِ سوسنِ آوازِ ما را بے زبانِ دارد</p>
<p>ز شاوہیا سے چرخِ مستِ چمانِ شاد کے گرم غمِ دلدارے باید کہ مارِ شما و امانِ دارد</p>	

<p>پیر کو کہ وہ زلف شہرستان چمن دارد فرین گلزار عیش افزا در مایمن رویان خط مشکین بگر و رو سیمیش بدان ماند چرخم دارد ز شہاے سیاہ بازی بیا کی چه حاجت امتحان آنکہ از رسم وفاداری متاع ہر دو عالم از دوکان او توان جستن</p>	<p>جہانے چون سلیمان از دمان زیر نگین دارد ہمین یک لالہ را دیدم کہ داغ و لفتشیں دارد کہ مورے پائے مشک آگین بگر یا ہدی دارد کے کو آفتاب از چہرہ ماہ جبین دارد چو اشک عقبا از ان نقد جان در آستین دارد گرنے در دل غم دنیا نہ پروائے دین دارد</p>
<p>نرخس نظام جان افدت آخر شادمان ہدم میخارابر عجب از تو جاے آفرین دارد</p>	
<p>در راہ تو از خویش گذشتن مزہ دارد در مجمع ز تاد نشستن ز غرو نیست تا چند گرفتار شدن از پئے دنیا گرفتہ جہان را سبر آئین درستی</p>	<p>دل در شکن زلف تو بستن مزہ دارد چون تیر ازین حلقہ حب بستن مزہ دارد زین کش مکش پیوودہ رستن مزہ دارد چون زلف تو از خویش شکستن مزہ دارد</p>
<p>در باغ رخس از نگہ زگرستش مے خورون و یک چند نشستن مزہ دارد</p>	
<p>ز سوز عشق تو ایمم و دل کبابے چند ز کوہ لب نہی گر با حیاست ابد نشان بزم دل آسودگان را مطلب چو مور آتش سوزان گرفتہ ایم وطن نقیہ شمر چہ داند ر سوز و فتر عشق</p>	<p>بسان ذرہ نیز ز دبر اضطرابے چند بچشم مست بگو تا بد شرابے چند قنادہ ایم درین کوچہ دل خرابے چند متاع ماچہ بود غیر تیج و تابے چند بگرفتہ رمز محبت درین کلبے چند</p>

حمر زبیری باو صبا بدست نظر	ز شلخ زلف تو چیدیم آفتابے چند
چو شادمان به جان از طفیل غم مہتم ز خون دیدہ و دل گشتہ کامیابے چند	
ریخت رویت عرق از روے گلستانے چند شد کباب از نگہ گرم تو ہر جا کہ دل بست چشت از باز نیاید ز دل آرزوین خلق ہر کہ در عشق نزد گوے انا الحق الحق اے فلک تابکے از غم دل اہل ہنر	باغ در پیش رخت چسیت مہیا نے چند از شکر خندہ بیار اے نلکہ نے چند زلف بردار کہ مردند پریشانے چند کافر عشق بود رہ مردانے چند خانہ سامانی این بے سرو سامانے چند
شادمان مصرعہ صاف تو بہ از صد غرمت نے متانت بچہ کار آید دیوانے چند	
مستان سے تاب ز لب خندان تو یابند چون باغ روی ہر گل شاداب ز حیرت ہر دل کہ کند آرزوے زندگی خضر جمعیت دل لے پریشان دو عالم	صد آب حیات از تہ دندان تو یابند غنچہ شدہ از غنچہ خندان تو یابند مہمان بس چشمہ حیوان تو یابند بر ہم زدہ زلف پریشان تو یابند
گر خود اثر سے از دل عشاق بچویند صد شہا نیشان در دل پیکان تو یابند	
آنکو ز دست جامے اندر بہار ماند ز ماند یاد و کار شہان در جان لے در راہ عشق خانہ بر انداز آسمان	تا فصل گل کہ باز رسد شہسار ماند از با بجاے سکہ دل و غم در ماند از من دل و جگر بہ بین دیار ماند

<p>دزدیده طوطیای وفا کردش چشم در خواب دیدش بدو دست فگار ساز از بس که بیقرار شدم از دوزلف او</p>	<p>گردی که خود تو سن آن شسوار ماند بیدار چون شدم بدو چشم نگار ماند آن بیقراری از غم او بر سر ماند</p>
<p>برخیز شادمان که بدیاج سازش است توان مدار بر فلک بے مدار ماند</p>	
<p>از چهره تو مهر متوجّخ بل شود کز غم غمزات نکند از دم حجاب از پای تا بسرمه ناز و کرشمه روی زمین بتاره گرفت از شرک من</p>	<p>وز رنگ و بوی زلف تو غمخبل شود پیکان گذار گیرد و دخیل شود کز طمراق حسن تو زیور خجل شود کز منی فلک بانیمه آنته خجل شود</p>
<p>هر شعر را شعر تو راه نیت شادمان کز آب و تاب نظم تو گوهر خجل شود</p>	
<p>چو وصف لعل لبش چو زبان گردد چو یکدود و در گرد رسد زبانه تاب چو دل که نشسته ابرو و لستان دیدم سخن شناس که را تو شنایت قبل</p>	<p>عجب آن که زبانم که فشان گردد ز رخ سر آمد غور شید آمان گردد که دیده است که کس خسته از کمان گردد که با هزار زبان قاصر لسان گردد</p>
<p>غم غم مخور ای یار صبران ز کرم که عاشق از غم مشتاق شادمان گردد</p>	
<p>مستان عشق با دره زنون جگر خورند در این عشق کاشتن که انگار میدارند</p>	<p>لعل از سر کمانه پشیمان تر خورند از نخل صبر و نیش که بر خورند</p>

بزخواب نیانده دست نخیش آتاکه ز چو خاک بوزن و شان هوش	صاحب دلاں که تو ز دست بهتر خوردند چون کوکان کجایم سیم و ز خوردند
با بچر شادمان بغسم عشق زنده ایم که غم ز باغ عیش حرفیان مخر خوردند	
دیوانه که دل بتوانا ز آفرین نهد تا که بکشتن چو من خون گرفته صد جان کمار کرد و ز دل خون پید این طرح تاز نیست که جان شتال نازم سے بخت خدا تو که ز غرور آن چشم جوانه و دانا فریب دوست	صد جان پی شاد بسترستین نهد هر دم گره بر بر چوین جبین نهد بر رخسار زیاد چو ترکانه زین نهد پیوسته عشق داغ غم دلشین نهد صد تو غبار در نظر دور بین نهد آوارگی بخاطر خلوت گزین نهد
در حیرتم ز عشوه کز سینه شادمان دل آن خیال ستانده غم این چنین نهد	
از آتش عشقت دل بریان مزه دارد رو که تو سحر باشد آینه گلستان ز لکن و عطر که در کوچه و بازار بجا نهند از لذت جمعیت دل می عزیزان	اگر جان رود اندر ره جانان مزه دارد آری بهر گشت گلستان مزه دارد هر که میمنان نعره ستان مزه دارد آشفتن زان و لطف پریشان مزه دارد
از صبر و دریدگی بیان اسیران کز دست غمش چاک گریبان مزه دارد	
آنکو بطاق دل غم آن آشتانهاد	مردان ساز عیش و طرب را بجا نهاد

<p>تسلیم باش و زندہ جاوید شو کہ یار دیوانہ کرد بوسے سبز لطف او مرا و انا بعمر و ملک نسازد کہ بیچ گاہ</p>	<p>آب حیات در دم تیغ فنا نہاد این نافہ را کہ در بر وجیب صبا نہاد توان بر آب و باد بہ حکمت بنا نہاد</p>
<p>تا دست ہر خنہ نتواند بخود کشید دل در خزینہ گوہر محسوس و فانی نہاد</p>	
<p>ساغر عیش پر از آتش تر باید کرد بے مے و ساقی و راشک و اشعار بلند پیش از آن کائینہ مہر شود چہرہ ہما مرغزار است جہان پر ز گل و سبز و ولے</p>	<p>آبرو کے دل از آن آب گہر باید کرد این دم چند بگو تا بچہ سر باید کرد زینت جام منے وقت سحر باید کرد چون صبا زین گل و زین سبز و گند باید کرد</p>
<p>شادمان زین ہمہ غم تا کہ دل باقیۃ راہ شدہ چند نہ در کار جگر باید کرد</p>	
<p>بے نشہ مل گشت گستان نتوان کرد از بس کہ گریبان من از دست تو چاک است از طرہ شمشاد پریشانی شنبیل</p>	<p>خود بیخ سفر بے سرو سامان نتوان کرد چون بوالوسان گل بگریبان نتوان کرد دل بے سبز لطف تو پریشان نتوان کرد</p>
<p>درمان ہمہ سائنست دست بیجا ست با درد تو اندیشہ درمان نتوان کرد</p>	
<p>آنی کہ دل زمر تو بیرون نمی رود جائیکہ حرف عشق من و جن روستے در محالیکہ ذکر لب لب لب او بود</p>	<p>یاد تو ام ز خاطر من زون نمی رود آنجا حدیث لیلی و محسنون نمی رود از شرم حرف با وہ گلگون نمی رود</p>

بر اچاز ویدہ پر خون نیرود
از خواندن فسانہ و افسون نیرود

اندیشہ فراق تو اسے رشک آفتاب
در دیت در عشق کہ غیر از دوا می صل

روے تو از تفریق گل کے رود زیاد
از سر خیال بادہ با فسون نیرود

وزد بوسے ز گلہائے گریبان کہ می آید
بجز چشم سیرستش ز چشمان کہ می آید
کسے داند کہ باز از بہر فرمان کہ می آید
بدین شکل از پئے تاراج ایمان کہ می آید
صبا در بر گرفته گرد دامن کہ می آید

نسیم جان فزائش ز بستان کہ می آید
گئے جان دامن گاہے قرار دین دین
دو بار دچون دو تیغ افزاختہ آن صید انگن
کلاہ کج کردہ سنبل بروے گل فروشتہ
سر ایا دیدہ می بینم ز گس را باغ اندر

بسان شادمان دیوانہ تر کشم ز دوش اش
نسیم سنبل زلف پریشان کہ سے آید

اقل ز نام عقل بدست جنون و بد
کس دل با اختیار خود از دست چون و بد
فرزادہ را بجائے نعل خون و بد
چون بس کنم بر غم دل من فزون و بد

آن کس کہ دل زلف تو بہر سکون و بد
گفتی کہ دل ز دست مدہ در طریق عشق
این چرخ دون نواز کہ کورست ہم کہ بد
ساقی روزگار کہ نہ بہت بادہ اش

چون آسمان و بد دم آجے بشا و مان
او در تقابلش درو گوہر فزون و بد

بخوید جاہ دنیا آفک از حسنی خبر دارد
عجب نبود کہ ہر جا زعفران زلارین اثر دارد

نخواہد افسر شاہی کے کو ترک سر دارد
ترا بہر زردی رخسار با کہ خندہ سے آید

<p>خریداران ہر جمع اندر من ہر مندہ زین معنی کہ از ہر مکان من متاع بے شر وارد</p>		
<p>بہ نقاب تو اندر نقاب کے گنجد بچین زلف ارشکنا تب ان گفت دست چو سیرہ یوسف و مصحف حن</p>	<p>بہ مجلیکہ توئی آفتاب کے گنجد بر پیش چشم تو ذکر شراب کے گنجد درو زبے اولی انتخاب کے گنجد</p>	
<p>بدیدہ کہ خیال تو جا گرفت درو بغیر خواب جل نقش خواب کے گنجد</p>		
<p>برون خرام کہ جان جہان پسند شود بہ طرہ دل از او من گرفتار است ز شرم آب شود آفتاب چرخ چو یار پے علاج قدم رنجہ گرفتار ماید</p>	<p>ہزار گردن و سر در خم کند شود کہ باو در خیم ہزار او بہ بند شود بزین بر آید و آرایش سمند شود مسبح در و مرا دیدہ در و مند شود</p>	
<p>نشان راحت ازو سے توان طلب کردن کہ شادمان صفت آسودہ از گزند شود</p>		
<p>سحر کرم غرور از چمن برون آمد وہ ز پرتو خود آفتاب تشریفش یقین کہ دشمن خویش آمدہ است خویش و تبار ز قید تن چور مائی نباشد اول کار</p>	<p>ہزار دل شدہ را جان ز تن برون آمد کے کہ از نقش پیر بہن برون آمد رسول حق نہ بحث از وطن برون آمد نمی توان ز زمین و زمیں برون آمد</p>	
<p>چو شادمان سر زلفش ہیتم از پے دل ہزار دل ز دل ہر شکن برون آمد</p>		

<p>ایکے از مہرِ رخت ماہِ نہاغم تازہ شد سرسبز پر مردہ بودم از مومِ سحر لیک صومعه دیدم پیر از حرفِ ملال انگیز بود</p>	<p>از نسیم زلف او گلزارِ جانم تازہ شد از نسیم وصل من سزاخواغم تازہ شد جان و دل در جلوہ گاہِ مے کشاغم تازہ شد</p>
<p>بسکہ بستم داستانہای محبت در کتاب صد کتاب اندر جان از دستاغم تازہ شد</p>	
<p>ز آن روئے و ز آن چشمِ پرفسون کہ بس کند گر جامِ حرم بدست نباشد کہ در شباب صد گونه گل شکفت بصحرای بعد زین فصلِ گلست و محلِ گل حیات و جو کند مادل بہ موجِ چینیش فلندہ ایم در باغِ دوست لالہ و گل جامِ برف اند</p>	<p>در فصلِ گل ز بادہ گلگون کہ بس کند تنہا بال و ملک فریدون کہ بس کند مجنون صفت ز گشتن بلون کہ بس کند اکنون و گر نہ چہرہٴ بعون کہ بس کند تنہا بقید طرۃٴ مفتون کہ بس کند از خوردن پیالہٴ خود اکنون کہ بس کند</p>
<p>چون شادمان غمِ دل مخزون برین وہ خود بر حدیثِ یلی و محسنون کہ بس کند</p>	
<p>چہرہ اش در نقاب می جوشد چون کخم فکرِ وصفِ رخسارش ہیچ گلشن کز آب گیرد جوش تا غمش شعلہ در دروغم زد</p>	<p>آفتابے در آب می جوشد بر لبم آفتاب می جوشد تمش از ماہتاب می جوشد سینہ ام از گلاب می جوشد</p>
<p>شادمان چون کند بشعر زہنگ نغمہ اندر باب مے جوشد</p>	

<p>ماہِ دلِ باغ تو بے بگر دارد ہمہ دلدند سینہ پُر ز غمت شبِ ہجر تو اسے بہارِ بہشت تا قیامت خبر نخواہد یافت ہرچہ بودست بزمِ متاعِ وصال دلِ عاشقِ حوالا دواغِ قمر</p>	<p>اگر ہم تو دیدہ تر دارد لیکن این بندہ بیشتر دارد تا سحر خندہ بفرسرد دارد ہر کہ از چشم او خبر دارد نزدہ اہل دل ضرر دارد از مہ و محسوس معتبر دارد</p>
<p>شادمان در گذر جانِ مہمان کہ ہمہ روے در گذر دارد</p>	
<p>شکر خدا کہ مژدہ جاتاں بجان رسید آمد چو رنگ و بو چو بہار از رہِ وفا خوش مرغزارِ خاطر پر پر مودہ سبز شد من چون نسیم بے سر و پا تا ختمِ برون</p>	<p>گلِ باغِ تہنیت ز زمین تا زمان رسید صد رنگ بواز و گلستانِ جان رسید ز آن سروِ باغِ جان کہ چو آبِ دان رسید زان نکتہ کہ از چین و دستان رسید</p>
<p>این دولتِ خجستہ مبارک بہ شادمان کوراہِ لطف از دلِ جانِ شادمان رسید</p>	
<p>بہ پیشِ روے تو یادِ بہار نتوان کرد و مامِ کار سپہرِ بدست مابد ہد بخاکدانِ جانِ دل گذشتنِ جہل است ز بقیرائیِ دل بے عمل شدیم بے ولم زیادِ خوش رشکِ آتشِ طور است</p>	<p>ز روے گلِ نظر سے سوئے غارتوان کرد بچو نشادِ غمشِ خستہ یار نتوان کرد کہ بیجِ زندہ درونِ مزار نتوان کرد چو دلِ بجانبِ وسیع کار نتوان کرد صبا در و چو گلستانِ گذار نتوان کرد</p>

<p>بآفتاب کہ بیند چو یار و ز نظر است بغیر و صف سبز زلف عنبر افشانش بصبر عاشق و پیمان بھر رویان</p>	<p>بروے ہر نگہ در شہر انتوان کرد بروے صفیہ سلم مشکبار انتوان کرد ز بیچ رو چہ جان اعتبار انتوان کرد</p>
<p>زما گذشتی و ناوک بجان غیر زوی ازین زیادہ ترم دل فگار انتوان کرد</p>	
<p>روشن دلائل کہ حفظ خط جام کردہ اند شوخی و سرکشی و دورنگی بلاکشان آنانکہ دل بگردش چشم تو بستہ اند و دیگر و بنار سوئے کشمکشان خویش واقف نہ کر شاہ سواران ملک دل</p>	<p>تکرار ساغر مے گلغام کردہ اند ز آن چشم دام کردہ بلا نام کردہ اند قطع نظر ز گردش آیام کردہ اند جان دادہ اند بکفیس آرام کردہ اند تسخیر کائنات بیک گام کردہ اند</p>
<p>چون شادمان بچاشنی شربت شہکار آن را کہ از سخت مے آشام کردہ اند</p>	
<p>در سینہ بے محبت دل محترم نباشد بے چہج و تاب محبت دل کے قبول یابد دل خون شد ارچہ شکل مارا غم تو باید ہر چیز کا فرزند بے صحت پسندار</p>	<p>دور بخ بود نہ جنت جائیکہ غم نباشد کس ترک مے نگیرد گرجام و خم نباشد تا دل را بست زلف کش پیچ و خم نباشد انصاف را کہ داند اگر خود ستم نباشد</p>
<p>ز دور ترک سر نمودن بسیار مشکل آید عاشق کہ در محبت ثابت قدم نباشد</p>	
<p>دیوانہ کہ دل بہ غم درستان دہد</p>	<p>کے گوش بر حدیث میجا لبان دہد</p>

گفتیم مریض عشق شغایا بد ازالم گردون گهر بهر خرنادان بدوے از سر و گلستان چه کشاید دلش عیبت	گفتند جمیع به نشود تا که جان دهد با کو دوکان چگونہ دل نکتہ دان دهد عاشق کہ دل به جلوہ سر روان دهد
غنمہای کس محو کہ گیر و فلک و کس او همچو نور تابہ دل شادمان دهد	
دلہا زین زلف تو بر باد میرود زابد اگر برف تو شیدانشد چرا از عشق ماہ روے تو بهر شب آب روان زابد چه حالتست کہ بر غم میکان آزار نابد ز کرم ناصحم وے	آن کسیت کن کند تو آزاد میرود بر سر نہادہ شائہ شمشاد میرود جانہا براہ نالہ و فیا د میرود ہر کس کہ شد بکوسے تو ناشاد میرود چون بنیم آن جال تو از یاد میرود
خود از بتان دہر مروت طلب مدار در شہر موشان ہمہ بیداد میرود	
کو نسیم کو غبار از کوسے دلدار آورد چون در آید از دیکاشانہ آن شکب قمر گر نسیم زلف او بر صومعہ آرد گذر زخمہا دار و دل موانہ با بخت کو میتوان از بخت دل بخار او گلہ تہ کرد	بلبل شوریہ را پوسے ز گلزار آورد آفتاب از شرم ویش رو بدیوار آورد زاهدان را بخود و رسوا بازار آورد تا نسیم از تار زلفش شکب تا آرد گلہ بن عاشق بجلے گل اگر خار آورد
شادمان ہوا رہ کلک گوہر نشانت رضی بن گرامی گوہر اندر سلاک گفتار آورد	

<p>من اگر جان از غم آن دل با خواهم فشاند اے عزیزان نکته سر بسته دارم باشما مان سیح از مہبت در کازین اندیشہ نیست من بشہر آشنایان کم نشینم ز آنکہ عشق</p>	<p>آشنا را و در رہ آن آشنا خواهم فشاند لیک چون عقد گہ پیش شما خواهم فشاند ورنہ صد جان در غم آن میوفا خواهم فشاند حالتی وار و کہ حرفی ز آن بجا خواهم فشاند</p>
<p>شادمان تا چند پنهان دارم آن را نیکہ است اگر نباشد محررے در روستا خواهم فشاند</p>	
<p>بخاطرے کہ توئی مدغانی گنجد شمیم زلف کہ آوردی ایضا بچمن ہزار نفہ ز رنگین زریہ رب دارم بکوچہ گذر افتاد اہل عشق ترا بہ جرم عشق مرا دلبران چرانکشند بیستہ کہ در دہرے کیار بتافت باب حفظ تو پرورد گشتہ است مگر جہاں لطف کرم اہل دل نہایت خان ہزار مطلب دلخواہ آرزو دارم</p>	<p>بہ گلشنے کہ خرامی صبا منی گنجد کہ غنچہ در بر و گل اوقیانمی گنجد وے باز شہیدان نوامی گنجد کہ جبریل بکاخ دمانی گنجد کہ در شہادت من غم نہانی گنجد بغیر حلوہ حسن فسانمی گنجد کہ دانہ در دہن آسیانی گنجد کہ کاراست بوصف ثنائی گنجد وے ہوس بحریم حیامی گنجد</p>
<p>سرے کہ شور در دہمچو شادمان زادل بزیر سایہ بال ہمائے عجبند</p>	
<p>ساقیا نو بہارے آید گر ہلاہل دید و گرے ناب</p>	<p>بادہ در وہ کہ یارے آید از کفش خوشگوارے آید</p>

دست در کار دل بایغوش است مگر از زلف او خبر دارد	که هینت بکار می آید که صبا بے قرار می آید
در حقیقت چه راز پیدا کرد کاشک سر ما بدار می آید	
بے مثل دل باصفائے نرسد گره از کار فرو بسته کس وانشود کوشش خیشتن بهمت یاران عزیز دل ازین بحیرہ بردار که ازنگ وگر آفتاب اچہ چنین بل فراتش دارد در دبا بوسے وگردارد وداروسے وگر	خچہ خندان نشود تا به صبا نرسد تا بدست کرم عقده کشای نرسد وقت تا در نرسد بچ بجا نرسد تا جدائی نگزیند بهما نرسد کافر عشق بهر بے سرو پا نرسد عیسی اینجا چو بر دره بدو اسے نرسد
شادمان بس کن از نغمه و خاموش نشین گر چه هر کس بر چنین طرز ادا نرسد	
بشوق زلف تو دل مقیر خواهم کرد ز نقد ز سلامت بهر نچہ هست مرا خزینہ کمر آشک غم بر زوصال نگین جم بکف من اگر نقد ز طرب جراحتے که ز شکرگان اور سد بر جان	قرار و صبر دین راه چه کار خواهم کرد فدایک نگہ چشم یا ر خواهم کرد نثار مقدم آن شسوار خواهم کرد رہین جامے خوشگوار خواهم کرد حوالہ دل صد جافگار خواهم کرد
چو شادی از تو فراموشی است در ره عشق چو اہل درد الم خستیار خواهم کرد	

از یاد رخسار درختان رود از یاد
آن شاخ گل از یاد جوانی که خرامد
قربان سر در دو تو کردم که الم را
از پیش زلف سیئه خم خیم او
عمل گل چو شود و تو از جام مے ناب
گفتی که ز محرم ز دولت یاد نیامد

از مهر لبش چشمه حیوان رود از یاد
از جلوه آن سر و خرامان رود از یاد
از چاشنی اش لذت در مان رود از یاد
از شنگی سنبل در میان رود از یاد
در باغ رخت نام گلستان رود از یاد
کز عشق تو این ست فراوان رود از یاد

آن رشک گلستان چو محرمت بر آید
پیدا است که صد یوسف کنان رود از یاد

بیاد ز گریستش خراب باید شد
ز فیض باوه که هم آتش است و هم آبست
چنانکه شمع و شمع آفتاب س نور کند
هلال بر سر می کند اشده بخلق
بحاست باوه که بچند بے حجاب شویم

ز عشق آتش رویش کباب باید شد
به نیم جرعه بسد آب و تاب باید شد
ز محرم ز رخسار آفتاب باید شد
کزین مهالک پاور رکاب باید شد
که چند کشته تیغ حجاب باید شد

چو ماه سر بر میان نمیتوان بودن
چو آفتاب برون از نقاب باید شد

خوش آن کسیکه ز دل جزیره و فانی رود
هنر در و بدل دارم و خدا و اناست
از آن بسایه فقرم فاده خاک صفت
غبار گشتم و بر روز گریه آب زوم

ز شند با و حوادث چو خس ز جان رود
که در میسر من اندیشه دوان رود
که پای من بدر پیچ آشنای رود
که نیم ذره من جانب هوای رود

<p>بجز ندامت او شادمان چه کم گردد اگر گدا بد بر شاه از حیا نرود</p>	
<p>سُنبُلِ هم از آن زلفِ پریشان نگه دارد ز آن بعلِ نمک خیزه نگدان نگه دارد کز بعلِ لبست چشمه حیوان نگه دارد ز آسودگی درد تو در مان نگه دارد از کلاب گمبار من ارکان نگه دارد فرزانه که از چاک گریبان نگه دارد</p>	<p>اے از گُلِ روتیو گلستان نگه دارد کز از نگه چشمِ تو می بے خبر افتاد تختانه خضر از خطِ بنر تو پرا شک است من پیش میحاز و مکز اثرِ عشق از وصف لبِ بعلِ تو حق و طرفِ اوست از سیئه صد چاک من آگاه نموده است</p>
<p>ز آن سان که میح از لبِ بعل تو بلا گست از کفر زلفِ تو ایمان نگه دارد</p>	
<p>عاشقان جامِ سیار لب جانانه زدند سنگ طفلان که بفرقِ من میوانه زدند شعله شمع به بالِ پر پروانه زدند آتش عشق تو دانسته بجاشانه زدند</p>	<p>صبحدم دست چو بر ساغر مردانه زدند گو به تاج شرف باشد آویزه گوش چه شد از کامِ گیس بر شکرِ گریه هوس تا بسوزند متلع دل و دین همچو خوس</p>
<p>شادمان وارد دم در گره تازه فتاد چون سبز زلفِ گره گیر ترا شانه زدند</p>	
<p>چو قتلِ من دیوانه باخوے تومی خیزد که از هر گل که داساز و صبا بومی خیزد که طرح کین همه از چین ابرو تومی خیزد</p>	<p>غبار خطِ شک افشان که از روتیو می خیزد هلاکم می کند فریادِ گیل در چمن یعنی چو بنیم کلینه در کس با بغیرت میروم از خود</p>

<p>گل خورشید را بویا کند که بر فلک تازد بپای چشم سیر گلشن کوے توبه باشد چو زنگب چهره آئینه را مصقل فرو شوید بهربوے خوشش کار و صبا بیوش میگرم مرا سودا موے آن میان تباب کردار</p>	<p>هر آن گریه عبیر افشان که از کویتو میخیزد که باے سبزه خضر ز لب جویتو میخیزد غبار از خاطر من در گاپوے تو میخیزد که جنس شهر شمیم از ناف آهوے تو میخیزد هنر بران را بتن مواز سر موتو میخیزد</p>
<p>ششم روز روشن کن که یار شادمان گرم که این از آفتاب روے نیکوے تو میخیزد</p>	
<p>ساقی علاج خاطر مخزون نمیکند در دور ما که از نفس افسانه گفته ایم که تگرگدے کوچه غم از غرور عشق آنرا که مار زلف سایش گزیده است</p>	<p>دستے بجام باوّه گلگون نمیکند کس گوش بر حکایت مجنون نمیکند بهرگز نظر ملک فریدون نمیکند اودل زمین خواش افزون نمیکند</p>
<p>ملج تو شادمان گداز افشان نئے شود روزے که یاد آن لب میگون نمیکند</p>	
<p>بصبریم ز بوتورفته است و میرود جان در هواے سبزه عمل تو میرود ایچ آرزو به خاطر شوریده در نماند باز آورم چنان دل دیوانه گدراہ</p>	<p>دزد دل الم زرد تیورفته است و میرود دل در شکنج موتیورفته است و میرود تادل در آرزو تیورفته است و میرود کو در پشت کو تیورفته است و میرود</p>
<p>هفتم که شادمان دل خون گشته است محجاست آن دل و گر لهوے توورفته است و میرود</p>	

<p>از آن گل خنده بر گل میتوان کرد اگر آن گل کند میل گستان کنون از شوق بایان به از گل حریفان گر خبر و آید از من</p>	<p>از آن موی صُنبُل میتوان کرد چمن و چشم نَبیل میتوان کرد چو بَبیل عزمِ کامل میتوان کرد خُم گردون پُر از مِل میتوان کرد</p>
<p>بسانِ شادمان از بهتِ خویش بعشق اندر توکل میتوان کرد</p>	
<p>آن نخت کو که از سُرُفِ تو بورد افتادگی بطالع عاشق غنیمت است مادست ز آبِ رود و عالم شسته ایم دیوانه گجاست که در معرض سخن</p>	<p>تا این دل خراب بدان آرد و رسد دستش گر ازین بسُرُفِ او رسد شاید که ز آب دیده با آب و رسد یکدم ز خود گذشته باین گفتگو رسد</p>
<p>از فیضِ معنوی است که پیوسته شادمان بر دم ز بهر در سخن با بگُورسد</p>	
<p>مانخواهیم بجز درد تو هم راز دیگر بے فغانا شب بجز تو در پرده عشق صد جهان دل یکی غمزه ساقی شب وصل خاک گشتم بامید که نهی پای به سرم جز بهر کسیر کوی که شسته است برین ز سببِ لب جان بخش تو عجب از مسیح شادمان از در فیضِ شهنشاهِ کریم</p>	<p>مونسِ خاطر شوریده و دمسازِ دیگر ساز ما را بنود نفسمه آوازِ دیگر نیست در شهرِ ریتان همچو تو غم از دیگر ایکه خونیت ز خونان چو تو متا ز دیگر نیست عقابِ دلم را سیر پر دازِ دیگر کین میخانی دگر باشد و عجب از دیگر چو تو در عصر نیاند سخن سازِ دیگر</p>

<p> مارا بغیر عشق نباشد سرے دگر شہباز حسن با پر وبال زلف اوست ہنچو عروس مھر کہ شاط خوانست تا دل زرمز علم جنون با خبر بود تا بر سرش تم زندایات در خویش در گفتگوئے عشق کہ سید زبان بکام چون گوہر شکر بچشم سکون یافت تا در دلم خیال خطا و زمره است باشک سیمون رخ ہنچو ز غوشیم تنہا دلم نہ اتر ازین زلف غبرین است </p>	<p> با این کلاہ سہل بود افسرے دگر اورا چہ احتیاج بہ بال پرے دگر جز خن خود ترانہ سنو ز یوسے دگر ہر تاز تاز زلف تو شد دفترے دگر ہر زخم تیغ اوست مگر سطرے دگر مانند من کجاست سخن پردے دگر ماند چگونہ و رکف من گوہرے دگر بے زلف او نیگہ دم از درے دگر دیگر چہ حاجت بسم دزرے دگر وار خیال زلف تو صد اترے دگر </p>
---	---

گوہر نشانت کلاک تو پیوستہ شادمان
آرے ازین درخت نخیز و برے دگر

<p> اے از لیم زلف تو خیز و ہمار عمر غرہ شو بدین دوسہ روز یکہ زندہ یعنی کتہ ما بدیزد دست کو تہش دست کس از خیل بنانش نہیںد </p>	<p> وے از خیال رو تو وصل اعتبار عمر بے یاد دوست خود چہ بود اعتبار عمر ز آرزو تبار زلف بستی تبار عمر تبار سمند باد بر آمد سوار عمر </p>
--	---

ہا ہنچو شادمان ہم یار زندہ ایم
یعنی کہ بے خلل نبود روزگار عمر

<p>در گوش عشق مرد ہو ارچہ اعتبار</p>	<p>اہل طریق نہ و نہا را چہ اعتبار</p>
--------------------------------------	---------------------------------------

<p>از دل روند راه محبت نه از قدم در گوش گل کنال لعل گران شود آبجا که تاج فخر خود از ترک سر کند انصاف در جهان بود بستم عزیز در دیت در عشق که احتیاج پذیریت</p>	<p>در راه عشق جلدی مارا چه اعتبار بانگ کلاغ هرزه در اراچه اعتبار انصاف ده که ظل چهاراچه اعتبار تاجو نیت مرود و فاراچه اعتبار اینجا فسون ابل دواراچه اعتبار</p>
<p>ما بچو شادمان به جهان دل نه بسته ایم کین آسمان بے سرو و پاراچه اعتبار</p>	
<p>تا که بوج زبد توان شد تمام تر نان حلال وقف که صفی پاک اوست تنهائے مهر غاشیه پرداز حسن اوست طوطی شکر شکن بود و ساز خوش نوا</p>	<p>باید شدن میکده عالی مقام تر باشد بے زیاده زندان حرام تر باشد مه دستاره مراد و اعلام تر لیکن چو مایکے نبود خوش کلام تر</p>
<p>غش گفت جواب کمال ابرو شادمان کس در غزل چو او نه بر آمد تمام تر</p>	
<p>بر چه یاز لعل پریشان شکست یار بیا عشق را که به پیش طبیب بُرد در دو چشم او که دو عالم خراب اوست یک جان چنان مهن بدل چشم اد در سینه دل نمائند که بشکست تا بنواز نزدان او شکست بخون بهای دُر</p>	<p>وز سنگ جن بنگ گلستان شکست یار کز دست شک تحفه و دان شکست یار چماق پُر کند که چو پیمان شکست یار کز یک گنا قلب دلیلان شکست یار طرف کلاه گوشه دلمان شکست یار دل چنانچه قسمت حشران شکست یار</p>

بیا کہ بے تو ندارد و دلم ہوا سے دگر
 بخاک راہ تو بہ خاک زرتوان کردن
 از آن بدردت و دل گرمی دگر وارد
 چه دل چه دین ہم بہر فداے دیدار است
 براہ شوق تو گلگون سوار اشک خودم
 توئی کہ بے تو نباشد نظر سرخوئی تو
 ز کبر خاک نشینان پاے دیوارش
 دلم کہ از گڑہ ابرویت گرہ دارد
 قد خمیدہ چو چنگم ز تار باے سرشک
 بہ شمع و ماہ چہ نسبت جمال بان مرا

کہ چہرہ تو بجان میدہ صفایے دگر
 کہ اہل شوق ندانست کیمیاے دگر
 کہ غمیر غم نبود گرم آشنایے دگر
 بہ ملک عشق نیارند رو نماے دگر
 درین طریق سخاوت ہند باد پاے دگر
 جز این شنایے تو نبود مرا شنایے دگر
 نئے روند تہ سایہ ہماے دگر
 چرا بروے تو خواہد گرہ کشایے دگر
 نوادہ کہ نیابی دسلازماے دگر
 کہ کھسمر میر و از چہرہ اش ضیایے دگر

چو شادمان بہ خاک ہے اگر گشتی مارا
 جز این بہ شمر سخاوت ہم خون بہاے دگر

بارہ عیش پے مژدم بے باک انداز
 سہل باشد ہوس نعل بجا در بر ما
 تا بیکے این ہم پر ہمیز و تغافل ز ہمد
 ہمچو خورشید ز افشان بہ تنہی دستی ہاں

مایہ درد و درین سینہ غناک انداز
 خیز و ستانہ سر اندر قدم پاک انداز
 بر رخ پاک بتان یک نظر پاک انداز
 لعل در رنگ و زر اندر نعل خاک انداز

شادمان پیشہ ز ابد نبود شیوہ ما
 خیز و در ساغر ما آب طرب پاک انداز

ز عکس خود ہدل ساغر آفتاب انداز

مکففت کہ ہمین در قح شراب انداز

<p>زلف یار اگر عجب بسته ز وفا دل کباب شد از آتشین کرشمه او ز سینه سوزی آتشین ملاحظ کن ز بزم یک دل صد جاشگسته ام چو جگر ز کار دیده یکے عبرتے پذیرے دل</p>	<p>از وہ خاطر شوریدہ اضطراب انداز بخندہ نمکین بر سر کباب انداز بلطف از عرق چہرہ اش گلاب انداز کرشمہ کن و کونین را خراب انداز کہ ہر چہ غیر خیالش میان آب انداز</p>
<p>چو شادمان دلت از مہر و منتور کن چو آفتاب شد از چہرہ اش نقاب انداز</p>	
<p>بے روتو ایجان جہان جان چہ کند کس بے بادہ گلگون نتوان رفت بگلزار تا ماہ نہاں ز شب تار چہ حاصل بیار تو ہرگز نہ و دپیش سیما تا دل نبود چاک ز شمشیر غم عشق و چنگ غش شاہ و گدا ہر دو امیرند</p>	<p>با کفر سر زلف تو ایمان چہ کند کس تا یار نہاں شد ز گلستان چہ کند کس بے روے نوش از زلف پیشان چہ کند کس بے لذت درد تو ز درمان چہ کند کس اے بوالہوس از چاک گریبان چہ کند کس اینجاست کہ اقبال سلیمان چہ کند کس</p>
<p>ما از سرو سامان ہمہ چون مھر گذشتیم در راہ تجر و سرو سامان چہ کند کس</p>	
<p>ایکے از گردہ ہش ساختہ افسر خویش راحت خواگہ عشق نیابی ہرگز ہر کجا پائے نہی دیدہ بندہ درہ عشق گر جہلن خشک و تر خویش کند تحفہ ما</p>	<p>در تہ بال ہما پست نازی سہ خویش تا کہ از شعلہ و آغہ کنخی بستر خویش دیدہ آن بہ کہ شود درد و دہان بہ خویش بہ بود ز آن دل بہ خشک و چہم تر خویش</p>

گر توان گشت دم چند جدا از بر خویش
بس بود گوهر غورشید زوزیور خویش

میتوان شد به وصال تو مگر کام ردا
گمراہات طلب از پی گوہر شتاب

شادمان مرد در عشق جان بست کہ او
نکند غیر خدا در دو جہان یاد خویش

سخن گر حلا اعجاز است از گفتن زبان درکش
اگر زہر است در بادہ بر و گلخان درکش
اگر مرد طریق تہمتی خط بر جہان درکش

زبان در کام نہ ہست و صفای آن درکش
بہر زہم عشق نشین در شستی از رہہ ہست
جہان سہل است و دل بہت بے بیار سہل آید

سمند ناز اگر در زین کشی بہر شکار جان
پئے صید دل عاشق خدائے کمان درکش

شویم مگر ز ناصیہ دل غمگناہ خویش
ہر کس ز دست خود ندہد رحم راہ خویش
تہم کے کنم بہ پیش جہان عرض جاہ خویش
راضی نمی شویم بہر ک کلاہ خویش

بروم بہ بحر عفو تو روئے سیاہ خویش
ما از گنہ مول زشتیم حق ز عفو
از اشک چشم و داغ دل واہ سینہ سوز
اگر آفتاب بہر باتج خویش

چون شادمان ہمیش سے ساختیم یک
جز غم نیافتیم کے خیر خواہ خویش

بغیر از پاسے آزادان نسانہ و بند زنجیرش
نمیداند کے جز بلبل شوریدہ تفسیرش
غزل مہر میخوابد کہ گرد خستہ تیرش
کہ تا دل نہ کشند و سینہ توان کہ تو خیرش

صبارا در قفس داند سیر زلف گہریش
رخ گل مصحف است اما بہت غائے گلشن
کمان بر پیش چنناوک مژگان ان سازد
عجب ملکیت ملک عشق اگر نشیندہ بشود

<p>چہ نبوسیم زلفِ او بسانِ شام و کانِ گلِ شب بہستم مارِ میگرد و قلمِ ہنگامِ تحریرش</p>	
<p>از خدنگِ غمزہ اش پہنان چہ دارم جانِ خویش چونکہ نسیر دمِ بچپاگِ آرزو داماںِ خویش محصہ ہم پرواندار داز سر و سامانِ خویش تا توان از گریہ پروردن گلستانِ خویش</p>	<p>چون بدل کروم کبفر زلفِ او ایمانِ خویش نمن بداماںِ اہلِ خود کے زخمِ دستِ طلب گر من از محصرِ مرہ خود میر و سامانِ شدم سہل باشد شمشیرِ زخمِ زجرِ خونِ نواز</p>
<p>نیت چون جنِ غلثائے او شامان مے برم در من مزید عفو و عھدیانِ خویش</p>	
<p>وے یک گاہ زگرست بہاے دل مہریت داغ و داغ غمت جا بجائے دل تا زندہ سازد و تو شد آشنائے دل جز زخمِ تیغ او بنود خون بہاے دل پس کے پذیرم این دو جهانِ دہنائے دل گرد و ز شوق عالم بالا خداے دل</p>	<p>اے حلقہ ہائے زلفِ تو زنجیرِ پے دل کس دل چنان بغیر تو از من بزورِ بُرد دل زندہ شد چہ خضر ز آبِ حیاتِ عشق ما کشتگانِ عشق دیت خواہ نیستیم کس دل بدونِ عشق سخا ہد کہ بسپرد گردِ دلِ خداے آن تقدیر بالا شو بہجست</p>
<p>تا دل چو شادمانِ بنیم یارِ سرخوش است ریزم ہزار گنجِ سخن در شنائے دل</p>	
<p>یا سورج کو ہرست کہ ز پید نشادِ دل صد آتش سر زده از کو ہمارِ دل دیگر ز ما بخواب کہ بیسند تو ابرِ دل</p>	<p>اے اشکِ منج بر مرثیہ بگر ہمارِ دل بنگر بہ چشمِ من کہ بہ منی یک نظر تا دیدہ ایم زلفِ بروے تو بمقیر</p>

پیدا ت خار خار تو در رہنما دل	حاجت بختگو نبود مرد عشق را
جز دل غم عشق دوست نیاید بکار دل	در شسته کف نقد محبت طلب کنند
مردان دین غبار ره شمسوار دل	در ویدہ ہا کشند ز غیرت ہماک عشق

دانی کہ غیر سوزش الماس شادمان
مرہم نے نہند بروے فکار دل

دار و دل زلف از رخسار پیداکشان در بغل	مے آید از بزم حرم گل کردہ پنهان در بغل
ہم شک غنبر در بروہم محل مرجان در بغل	دارم بایز زلف او از دیدہ گوہر فشان
زین مژدہ گل گل شکفد ہر غنچہ پیکان در بغل	ریزد اگر بر خاک من گل از تبسم در وفا
دل شیشہ خود میسرم چون مے پرستان در بغل	از مستی و دیوانگی در گلشن کوی تبار
ہم برگ عیش اندر دم ہم خار چران در بغل	از پریش محل لبش در دور باش غمہ اش
جانم بخت تو امان دل مرغ غریبان در بغل	از روے عیش افزاے او در خون آتش راے او

دارم بباں شادمان از خاطر گوہر فشان
صد فیض میان مردان صدا آب جوان در بغل

شاید کہ آب رفتہ در آید بکوے دل	ساقی بیار مے کہ کنم شست و شوے دل
شاید کہ تابہ حشر فشارم گلہ کوے دل	گر بے توقطرہ مے نگیں کشد بکام
بے روے تو در گھر بود آرزوے دل	گفتی چہ آرزوست دولت را بگو بمن
با بیدلان روانہ و گفت و گوے دل	آن بہ کہ بس کنیم ز افشاے راز خویش

چون شادمان بہ پیر مغامچہ احتیاج
تا بہت قطرہ مے غم دیہوے دل

<p>از بند چمن چو روضہ صبر یار گل صبح است و جام برف نرگس لب لب است ہاں اے صبا تفحص جانان من مکن از بس کہ چیدہ دست نگاہ ز روئے یار</p>	<p>ماند بجائے گل جبین خار خار گل تا بشکفت ز بادہ شب نم خار گل باشد چو بخسب زیدہ مگر در کنار گل صد پارہ گشت دامن شرکان تار گل</p>
<p>شاخ گل است خامہ رنگین بہت من طبع نوشا دامن چوسیم بہار گل</p>	
<p>ما خاکسار بہت مردانہ خودیم اے آسمان تو راہ مروت غلط مکن ہر خطہ گوہر مرثہ برباد میدہم اے ناصح نجات نصیحت معاف کن چون لشک سیر گوشہ دامان نکرده ایم غیر از فردغ شمع محبت نہ سوختیم در بزم احکایت مجنون بخوان کہ ما سرتا قدم ز زخم تو پیرایہ بستہ ایم</p>	<p>مجنون و ادنی دل دیوانہ خودیم ما خوش آب و آتش کاشانہ خودیم دریا پرست خوئے کریمانہ خودیم ما بے خوار از آنہ مستانہ خودیم شرکان صفت مقیم درخانہ خودیم حیران اوج گیسری پروانہ خودیم مہوش نشہ مئے افسانہ خودیم در روزگار عشق تو جانانہ خودیم</p>
<p>چون شادمان بزم کسان دل میدیم پیوستہ مست جرعتہ پیمانہ خودیم</p>	
<p>من عاشق کئے بے خشن گلزار خوش می آیدم ناصر دو چشم خویش را پوشیدہ از من درگذر بگذر سچ از فکر من باز آ میرم در غمش</p>	<p>از غنچہ گل آن لب رخسار خوش می آیدم تا چشم دارم و بجان دیدار خوش می آیدم من دشمن جان خودم از رخسار خوش می آیدم</p>

<p>تبیخ ز ابد خوش بود و ظاهر آما در نهان تبیخ ز ابد پار سا خوش باشد اندر نیم شب فرش گل سنبل کن بے باغبان کاندیش</p>	<p>از تا ناز لاف او ز تار خوش مے آیدم لیکن شراب نیم شب بسیار خوش مے آیدم رفتن پائے چشم دول بر خار خوش مے آیدم</p>
<p>نگ آیدم چون شادمان بکار مین و غمش کز عشق اوجان باختن صد بار خوش مے آیدم</p>	
<p>ما بغمس یار کار داریم از جاہ و نگاہ چشم ساقی چون طرؤ یار بقیاری است در سینه ز گلشن معانی</p>	<p>بر دل ز طرب غبار داریم یکستی و صد غار داریم ما ہم دل بقیاری داریم ہر گوشہ دو صد بہار داریم</p>
<p>ما از غم یار شادمانیم از شادی خویش عار داریم</p>	
<p>دل دادم و ز غیرت داغ جگر خریدم تا سزانش نباشد در بزم لالہ رویان چون گل بزرگ و حکمت داغ ستم نمودند عالم ز من ہنر ناگیر و بعبی کیسان از دست اہل عالم اندر ہواے قصدت</p>	<p>چون مغلسان ز تیغش زنجے بسر خریدم از ہر سینه زیبی داغ از قمر خریدم از راہ سادہ لوحی من بیشتر خریدم من عیب مے عالم ہجو ہنر خریدم تا کم شوم چو عفا صد بال و پر خریدم</p>
<p>چون شادمان ز گیتی جز و در و سر ندیدم از کاروان بہت تا ترک سر خریدم</p>	
<p>ماے بزم اہل طرب کم کشیدہ ایم</p>	<p>تا دم کشیدہ ایم مے غم کشیدہ ایم</p>

<p>از درد و داغ دل کشیده ست هیچکس دناستیم طرز حریفان این جهان در شرط راه عشق که لب تشنه مردن است</p>	<p>رنجی که از منت مرا هم کشیده ایم زان خویش را از مردم عالم کشیده ایم شرمندگی زویده پُر خم کشیده ایم</p>
<p>چون شادمان بدرد سر آستانه ایم از گفت و گو بهیوده تا دم کشیده ایم</p>	
<p>ما از ازل ز جان و جهان در گذشته ایم خود در طریق عشق که گردون غلام است مانند آفتاب ز روزیور خودیم عمریت که طفیل محبت که دین است</p>	<p>از هر چه هست غیر تو یکسر گذشته ایم از سر گذشته ایم نه از افسر گذشته ایم ما مرد و وار از روزیور گذشته ایم از دوستی نفس سنگر گذشته ایم</p>
<p>چون شادمان برین کم و بیش نیستیم از هر چه هست جزوی و اکثر گذشته ایم</p>	
<p>ما از ازل بدرد تو دمساز بوده ایم مژگان مثال قفل در دیدن خودیم چون خس که جا گرفت در آغوش گردباد از فیض محبت دمستان جام عشق</p>	<p>با بلبان قدس هم آواز بوده ایم نمی بچو اشک پرده در را ز بوده ایم اشب ز آه خویش به پرواز بوده ایم جولان نمائی مسرکه آرزو بوده ایم</p>
<p>چون شادمان ز محبت والا نه خوشتن در روزگار عشق تو مست از بوده ایم</p>	
<p>مانه تنه اول ز فکر خان و مان پر ختمیم از بر لب گوهر بختا که ذات پاک است</p>	<p>خان و مان سهل است از جان و جان ختمیم خاطر خود را ز هر سود و زیان پر ختمیم</p>

<p>منصب جاه و جلال از بر دشمن بدوست اسعزیزان بزم غمگین از عقل نیست در شب هجران ز برق آه باران سرشک بر بخوان افسانه دنیا و دین بر ما که ما</p>	<p>ما دل خود را ز فکر آن ازان پرداختیم آنچه بر ما بد نمودن با جهان پرداختیم آسمان را از مستی آسمان پرداختیم سینه خود را ز هجران آن پرداختیم</p>
<p>تا فرو آید شمشاد محبت از همه خانه دل را بسان شادمان پرداختیم</p>	
<p>ساقیا هستی که مست شویم زلف ساقی اگر ز دست رود آسمان گرفتارش نازد هستی با نیستی نکشد</p>	<p>نفسی چند می پرست شویم خوشتر آنست نازدست شویم ما هم از خاک به که پست شویم گرد می نیست گشته هست شویم</p>
<p>همچو زلفش کشادگی خواهیم چند در قید بند و بست شویم</p>	
<p>تا چند گوشه دانش و فرزانی ز نیم ناکر و نقد خوش دل و دین یار ما ببلدان گلشن قدیم از چه رو صد چاک شد دل از زلف تو دور نیست</p>	<p>باشد که طبل بر در دیوانگی ز نیم حاشا که لاف شیوه مردانگی ز نیم بهیوده ز شیوه پردانگی ز نیم گردل بطره تو دم از شانگی ز نیم</p>
<p>اگر صد جفا ز ناز تو رو آورد با چون شادمان بجادم بیگانگی ز نیم</p>	
<p>از سر زلف تو دل پرچ و تاب انداختیم</p>	<p>خوش بدام از سادگی مرغ کباب انداختیم</p>

<p>تا نگر دو ہجرہ باز اہطاعت فروش نئے سرود شب کے افسانہ گیتی و ما وعظنا فرمود و اعظ از کرم اما چہ سود</p>	<p>کشتی خود را در امواج شراب انداختیم بہم بخت خویش تن خود را بخواب انداختیم ما زستی گوش بہ بانگ رباب انداختیم</p>
<p>شادمان غیر مطلب حق نباشد زانکہ ما نقش حرف ما سوی اللہ انتخاب نہتیم</p>	
<p>نہ اشکے بر سر مرثگان نہ آبے بر جگر دارم چو غفقاے تو اغم گم شدن اندر ہواے او چہ باک اریسم وز در کف نہ ارم از ہمت خیال محے و روے او مرا شام و سحر باید</p>	<p>چو خورشید از تنہدستی سر و برگ سفر دارم کہ بر تن از خدنگ او سر اسر بال پر دارم قلم در دست از دانش چو دریائے گہ دارم نہ بجیے از شب پیدا نہ پردائے سحر دارم</p>
<p>منزلہ گشتہ ام از مر و کین چن شادمان بن پس نہ چشم باری انبارے نہ از دشمن جہز دارم</p>	
<p>چو آہ خویش می خواهم کہ در خون جگر غلطم اگر آن لطف چو گان بر سر جولان باز آید سمند نیستیم لیکن عجب نبود اگر بخود</p>	<p>ز چون اشک از بسکساری پیش چشم غلطم چو گوے آفتاب از بخودی سر دم بسر غلطم برے بستر رنگین آتش چون شرر غلطم</p>
<p>بسان شادمان اشب ز بخت خویش میخواہم در آغوش گل خود ہچو شب بنم تا سحر غلطم</p>	
<p>بکف از ساغر شرارے تا جام جم دارم ز درد و داغ و آہ و گریہ و سوزے کہ در کاست برے چشمہ حیوان ز غیرت دید و کشایم</p>	<p>اگر گردون نگر دو ہجرہ مرا و من چہ غم دارم من از اقبال عشق جا نگداز او چہ کم دارم یہندگان تا چون شب سرے بغنود غم دارم</p>

اگر اسباب دنیا آن قدر بنود کہ مے باید
دے فارغ ز قید جاہ و اقبال و شتم دارم

مرا چون شاہد مان برگردا و گشتن بود خوشتر

چہ پروا سے طوافِ خانہ دیر و خرم دارم

در گلشنِ غیرت پختیم و گدشتیم
براد و جهانِ عرض و دند و لیکن
جنت کہ دل افروز بود و جور و قصور
افسانہ گیتی کہ دل آویز حدیثی است
بر گئے ز گلِ عشق پختیم و گدشتیم
از کشتیِ عشق ندیدیم و گدشتیم
جامِ مے مهرش نکشیدیم و گدشتیم
از گوشِ محبت نشنیدیم و گدشتیم

تا شبِ نیم گل تر نہ کند و امن مارا

چون باد و درین باغ رسیدیم و گدشتیم

نہ افلاسِ کم کے دار و نہ سامان کے دارم
علاجش سوزش با سوزِ الماسِ طاہرست بہ
مرا جمعیتِ خاطر نے باید بر و نا صح
گریبانِ تابود از بہرِ مشقِ خاک رسوائی
دے دارم دے اہم بفرمان کے دارم
اگر بر زخمِ دل چشنے ز دربان کے دارم
کہ دل بر بستہ زلفِ پریشان کے دارم
نہ آن رندم کہ دستِ خود بدلان کے دارم

زیاد اہلِ تضمین کردہ ام این مطلعِ رنگین

اگر چہ کم نظر بر حسنِ دیوان کے دارم

از سرِ زلف کہ دل باز پریشان کردم
دستِ بہت کہ بر افشاندم از جانِ جہان
تا تو در دیدہ در آئی و نشینی در دل
در غمِ زلفِ تو انداختم از سادہ ولی
وز گلِ روئے کہ این دیدہ گلستانِ کردم
در غمِ حجبِ تو اش و قفِ گریبانِ کردم
ہمت از بختِ جگر زینتِ مژگانِ کردم
کس کا فر نہ کند آنچہ بایمانِ کردم

<p>باغچه ولیم ز گلزار کس نہ ایم ماعمد دل بہ طرۂ طرابت ایم آزار نماز مردم ناقص کشیدہ ایم ما آفتاب اوج سپہر بسر دیم</p>	<p>منت پذیر گوشہ دستار کس نہ ایم رونق فرسے سجہ وز نار کس نہ ایم لیکر حج کا ملاں پے آزار کس نہ ایم سسریرا بسایہ دیوار کس نہ ایم</p>
<p>زادہ برد و جوشہ تضریر خود کہ ما از فیض عشق سپرد کردار کس نہ ایم</p>	
<p>بیاد روستے تو بہر خطہ در گلستانم زمیں ہر کس چو فی نورقت رویش ہنوز خامتر از وعدہ ٹائے مشوقم منم کہ دیدہ دل آب آتش سوزان منم کہ از اثر دلچ جو تو تیا گردون ترشحے کنند غیر در قطرہ خون</p>	<p>وئے زنبیل زلف تو خوش پریشانم زینہ وادی امن زویدہ نستانم اگرچہ چون دل عشاق گشتہ بریانم کنند و بدم از مہر فکر سامانم کشد بیدہ خورشید گرد و اماغم ہزار نشتر اگر سردی بشریانم</p>
<p>مرا بہ جتہ و عمامہ اگفتے نبود کہ آفتاب صفت از لباس عریانم</p>	
<p>من کہ ز آن نرگس متانہ غمارے دارم از خیال مرغ زیباے تو اسے رشک چمن شعلہ آتش طورست اگر قفس کلیم چشم دارم کہ بہ دکان سیجا نمود</p>	<p>کا فرم گر بے و میکدہ کارے دارم روز و شب در بردول باغ و بہارے دارم من ہم از آتش عشق تو شرارے دارم تو تیاے کہ من از گرد سوارے دارم</p>
<p>شادمان نازک ز خرت بفرودش کشد</p>	<p>من ہم مید بس منزل ایے دارم</p>

<p>سالم باشد که من از خود جدا افتاده ام خاک زر گرد بدست من در اعجاز سخن نوشگانم در سخن زبان بخور زلف موشان تا مگر پابر سرم روزی نهد از لطف غیر حرف عشق ناید از زبان من برون بر مثال آفتاب و همچو نور آفتاب</p>	<p>از دل جان با غم عشق آشنا افتاده ام صاحب اعجاز من نه اهل کیمیا افتاده ام از ره حسن معانی دل ربا افتاده ام در ره او از وفا چون نقش پا افتاده ام زان سزاوار هزاران مرجا افتاده ام دل بجادار دشمن من کجا افتاده ام</p>
<p>مے برم زدیده بوس گل از آن چمن شادمان از بسک روس بدنبال صبا افتاده ام</p>	
<p>یاران تو جیسم که من از پا افتاده ام افتاد گیت عاقبت کار عاشقان عمر سیت که ز رفعت بخت سیاه خویش از مستی ام خاک چه حاصل اگر بخویش خواهد دوای درد مرا که عشق یار در بحر و کان نماند ز دستم گهر کنون</p>	<p>چون اشک غم زدیده و اما افتاده ام لیکن الم از آل ست که بجا افتاده ام در تیغ و تاب زلف چلیپا افتاده ام چون جوش باده از خم صبا افتاده ام بیارم و بدست سیما افتاده ام بنگر که در سر رخ شیا افتاده ام</p>
<p>همت نگر که ختم و خندان چشما و مان از اشک خود چو موج بدریا افتاده ام</p>	
<p>من لباس از زخم او مستانه رنگین کرده ام از پی تکلیف آن گلبرگ رشک صدها از سر بر موسه افواره خون مے جمد</p>	<p>نه همین از خون دل پمیانہ رنگین کرده ام شمع رنگین باده رنگین غمہ رنگین کرده ام از پی حسن تکلف شانه رنگین کرده ام</p>

پنج من از خائے خون کس گنجی بست	گر چه صد میدان صف روانه رنگین کرده ام
من ز فیض چشم خون بالا بان شادمان خار خار گلشن ویرانه رنگین کرده ام	
بلبل بیا که نغمه ستانه سر کنیم در عرصه بهار اگر غم علم شد از خط جام گردنش آیم در کند گر آسمان بر دوش بزمند و شمنت گر نقد و عین بهر جهان بر بزمند تا شک یگونی در رخ ز نشان بود	زان ناز گوش لاله و گل اختر کنیم از برگ بید بخیزد و از گل سپر کنیم یعنی بضر عشق و عشرت بدر کنیم حاشا که ماز و دشمنی او حذر کنیم نقصان نیست بسوار نظر کنیم خاکم بسر اگر بهیسم و زر کنیم
از وصف سبز لب گل شادمان صد صفی بیاض پراز مشک تر کنیم	
از شکارم ز جگر تیر و سان میرویدم از سخن گرب بهیتم طعن نادانی کن منت دربان فروس منم ذوق نیست از گلستان دروغم باغبان بهرگز می پرس	عاشقم داغ خون از فوق جان میرویدم از سر بر مهراران و آستان میرویدم یا خیالش از نگه صد گلستان میرویدم صد چمن برق از بهمن شاخ خزان میرویدم
از خیال آن خط نورسته شاداب حسن سنری شادی ز جیب شادمان میرویدم	
گشت از صفای سپیدین چهره کینه ام از لب که موج زو سخن از بحر خاطرم	ز بهر آب آب خضر شد از آبکینه ام شد غرق آب گوهر مضمون بغمینه ام

یار مرا بہ پہلوئے مجنونی فن کنند تا دل در روز آتش بے توروشن است گروا کنی مزار من از بہر تھان	تا بہت گرد جنون من آنھم قرینہ ام پہلو بہ آفتاب زند داغ سینہ ام جز نقد داغ عشق نیابی دینہ ام
از بس کہ شادمان بغم انوشته ام از راہ غمی برو غم فرود دینہ ام	
خیال تو در سینہ گذارد ام چہ شد گز چشم تھی دست گہ گہ یکے طرف ترکان من ہم گذر کن بہ تبسج خود چون نہ تازم نہ لکنون	ز گلکشت باغ جنان عار دارم متاع غم و درد بسیار دارم کہ صد دیدہ بر نوک خاں دارم زہر و آنہ صد خوشہ زنا دارم
چنان شادمان مت عشقم کہ ہرگز نہ از خود بسر نہ زولد دارم	
ماہی التفات میخوایم تا بہکے در صفات دمایم آنکہ ہر لحظہ مے کشد مارا از تو اے فتح باب رافت گر چہ طاقیم در طریق وفا	وز دو عالم نجات میخوایم جلوہ حسن ذات میخوایم جاودانش حیات میخوایم حل این مشکلات میخوایم ہمدین رہ ثبات میخوایم
شادمانیم با غم جانان نقد غم را برات مے خواہیم	
دیدہ دل در جال بے نشان گم کردہ ام	اولین گام بہت من کون و مکان گم کردہ ام

<p>ایکھ میگوئی رہ کا شانہ راگم کردہ ام ساتیا گردانم آلودہ سے گرد و چہ باک تندی طبع از عبادت کند کے گرد و دلی سندستان سرزند از خاک من بعد از فنا در میان طاق ابرو سے تراز بے طاقتی توسن آن نازنین کے پانہد بر پست بام باغبان گو طعن بیدردی زن برن کہ من</p>	<p>من خود از مستی زمین و آسمان گم کردہ ام جام پر زیست من دست و دامن گم کردہ ام حرف عشقت اینکہ در گفتن زبان گم کردہ ام ز آنکہ عمر خود و بزل لب موشان گم کردہ ام سجدہ سر و میان آستان گم کردہ ام بل سراج او براہ کشتان گم کردہ ام بلبل آشفته ام آہ و فغان گم کردہ ام</p>
<p>نشا و مان نام و نشان تو ہمیں باشد کہ من از پئے آن بے نشان نام و نشان گم کردہ ام</p>	
<p>اگر م دل بلف پریشان فرو ختم جنس ثواب در بغل طاعت نمود دران جنہ و در و چو از دست یار بود سود و زیان ہر کہ سرمایہ نہ داشت یکدست قف چاک قیاسان ہر گشت لے و اچے کن کہم کہ مستی بہت خضر</p>	<p>ایمان نیم جنبش ہر گان فرو ختم درین عزیز عشق تو حصیان فرو ختم دران ہر دو در و بدرمان فرو ختم در رشتہ خیال تو یکسان فرو ختم دست دگر گوشتہ و اماں فرو ختم دیوان خود چشمہ چوان فرو ختم</p>
<p>ناصح کنارہ گیر کہ شب چو شا و مان این نیم جان بہ غشویہ جانان فرو ختم</p>	
<p>اے گشتہ آفرخ تو ہوید بہار حسن ہر چند خلد بیت نغز آفتاب چرخ</p>	<p>ناز تجھن سے تو پروردگار حسن خود کے بو و نظر تو اندر شمار حسن</p>

<p>اگر حُسن معتبر نشد از صدمه رخت مانند خوشنویس که تاند بخط خود چشم ابل دل که نبیند جز ثواب چند آنکه آفتاب نیار و بدان رسید خود حُسن خانه زان رخ تست انجست از دل جگر دور پے او تا ختم دے تنها حُسن اینمید و لہا سوختی دیگر چه خواهد آمدش در کند زلف</p>	<p>ہرگز نے نمود کے اعتبار حُسن دار و نظریہ و تہ صورت نگار حُسن حکیمین تست باعث غر و قار حُسن بالا کشیدہ است ز روتو کار حُسن زان ازا دل برتو باشد مار حُسن واپس کیے نید ز آزان سوار حُسن اگر عشق خانہ سوز نیگشت بار حُسن ہر دل کہ بود گرد رخ او نکار حُسن</p>
<p>چون شادمان در گریہ کشم تحفہ پیش او یک جان کہ بود ساخت دل من تبار حُسن</p>	
<p>با فراغت میتوان از محبت غم زیستن در دوا سرایہ عیش ابد پیوند باست منت عشاق نبود در درجہ صبر و وفا</p>	<p>ایک نتوان یک نفس دور از تو بغم زیستن ورنہ نتوان در جہان سوستہ حرم زیستن بے گلوے خشک بے تر گان ہم زیستن</p>
<p>با غمش این دل کیے بود است گویا انازل یک نفس شاداب نتواند بے ہم زیستن</p>	
<p>روے خود بنماے کین دل از غلاب آید برون ماہ و را بر نجات میشود نہان ز شرم ذوق می بخشد حریر خامہ ام عشاق را بسکہ خاکستر شدہ ام از آتش عشق خوش</p>	<p>خندہ کن تا از لب بعلت شراب آید برون ہر گہ آن خورشید سیما از نقاب آید برون ہمچو آوازے کہ از تار برباب آید برون از دل ہر ذرہ من آفتاب آید برون</p>

گر خواب اندر بہ بیند چشم خواب آلود یار دیدہ بختم بہ بیداری ز خواب آید برون	ز چشم شکل اوراہ غمرہ آسان کن ز طرہ چشمہ خورشید را پریشان کن بہ بین در آیند گوشت در گلستان کن گداے عشق شو و فخر بہ لیلاں کن	عیادت دل من از زبان شرکان کن بگیر شانه بدست و بدستاری او چہ واجب است ز رخ و در چمن زلی آتش بام عرش در آید گداے کو چہ عشق
خزینہ داری ہنوش اگر ہوس داری چر شاودمان گم دل فدای جہان کن	شکار اندازی انجان جہان کن بجاہ گرم در کار بہمان کن غمت را بر دل مہمان کن لب از دشنام او گوہر فشان کن	ز مہرگان تیر و اندام و کان کن مغنا کے کنی لکش پرستی کباب آمدل من انتف عشق دعاے عاشق را در واجابت
بے غم گینم از دست دل خویش دلہ بستان و جاغم شاودمان کن	یک لحظہ انم جان جان لے نیاز کن بان سے مرض عشق کیخید باز کن از جہاں سبت بر جہانان نماز کن گرد قلعہ محال مرا نشاے راز کن	ساقی بیکدو جرعمہ اسر فراز کن امطبیبیہ تو چون آب زندگی داری اگر خون دل خود طہارتے روہانی از صبا بحریم وصال او
سرشتہ امید چو زلفش دراز کن	چون شاودمان بزل لگداری آرزو	

<p>چیت آن طره بر کمر بستن مرهم داغ درد مندان چیت کار هر غنایب شید نیست سر بر نی نیست دل که بلزنی است</p>	<p>تخت شام بر بحر بستن کف الماس بر جگر بستن دل بگدسته شمر بستن دل بناز تو عشوه گر بستن</p>
<p>شادمان بهچو زلف یار آموخت هر زمان عادت کمر بستن</p>	
<p>کفر باشد ز اشنایان بر سر برداشتن یتوان از هر دو عالم در گذشتن به طال زاهد اندر پهلوی دل خمار خواهد شکست بهچو ابر نو بهاران کاب بر وارد زجر با وجود خاکپای او که رشک تو تیاست بهچو چشم عاشقان گوشتشانی پیشه کن</p>	<p>وز غم او آستین از چشم تبر برداشتن یک نتوان پاید دل زان رگدزد برداشتن از گل خسار زیبا پیش نظر سر برداشتن کار چشم ما بود خون از جگر برداشتن مرد عاشق را نیز بید سیم وز برداشتن عیب نبود از کس را هنر برداشتن</p>
<p>کار رعنا یان نباشد شادمان در راه عشق بهچو مردان خاطر از سود و زیان برداشتن</p>	
<p>آرزو و کفر است نزد بهت والای من بیخ تاثیر ندارد در دل آن بی وفا درد باید تا کس از حرف من لذت برد از خیال چهره زیبای ساقی دبدم ای که بی شوق هر روز در وقت غروب</p>	<p>از دو عالم بس بلند افتاده است سودا من گزین جوشن گنبد آه فلک فرسای من بیدان زخم توان خورد این جلاای من خنده بر خورشید دارد ساغر صباای من آسمان را دارد گرفته آتش سوداای من</p>

کے گل سنبھل درآید در بستمِ قد نظر	باغبانِ عشق او شد چون چمن پرے من
تا ز آب دیدہ باغِ حسن او افزو خستم	خیر گرد چشمِ خورشید رخ گلمای من
تا ہواے یار در سر سہت ہرگز تا ابد	سر بر نیاکے فرو و آرد دل شیدائے من
ہر چہ گوئی از غمِ عشق پریر و یان بگو	تا بری باشد درین شہر از جنوں دایے من

مشا و مان تا چند دل بندی بدویان ہر
از تو اینہما کے پسند و خاطر و نامے من

انہو گئی گردشِ گردنِ دینِ من خواہ	ایں بادۂ طرب زخمِ سرگونِ من خواہ
خوابِ تمام ناز و قتاب و کرشمہ اند	جز دل و دل از عشقِ رخِ لاگوںِ من خواہ
کالیشِ زگر گس جاوے او مجو	عجازِ صیسی اندم بحر و فسونِ من خواہ
کس علم سوختن بہمند زید بہ	در شعلہیِ اہلِ فنا آزمونِ من خواہ
صاحبِ لادن ببح و ثننا دم نہر نہ	ایتینات از لبِ اہلِ درونِ من خواہ
تا آب دیدہ ہو جز نامِ سوزِ شوق	افسردگیِ لالہ داغِ جنونِ من خواہ
غیر از شکستِ تنگیِ لطفِ او مجوے	فتح از تجلِ علم و اشگونِ من خواہ
دل کاقتن نصیب ہر کو بہن نشہ	ایں جان کنی ز کار گیسیتونِ من خواہ
تا خود درونِ بزمِ ترا جانید ہند	مقصودِ خود بصوتِ نوازِ برونِ من خواہ
آوا گیتِ ہر عاشقِ براہِ عشق	از دیدہ دامِ کس دم نہنمونِ من خواہ
باشد حریرِ خامہ ما مجو آفرین	غیر از نواسِ غمِ این ارغنونِ من خواہ
رہزے ز راہِ عشقِ تجویند باکے	مستانہ این مجلس از کافِ نونِ من خواہ

تا چند مشا و مان طلبی کام دل زد ہر
مارا و گرد دستِ زبوانِ زبونِ من خواہ

ہر سو کندے غنہ بر آفتاب انداختہ
 مستانہ چشم کافرش خود را بخواب انداختہ
 صد گردن خورشید و مہ در پنج و باب انداختہ
 کانہ سل گیسو را و آتش در آب انداختہ
 ہنگام مستی پے پے ساتی گلاب انداختہ
 صد شیخ را از خود سری مست خراب انداختہ

صبح یار آمد برون از رخ نقاب انداختہ
 ماستگان خجروش بیدا کردند از برش
 آن دلبر جادو نگہ ستانہ ز آن لہ سیہ
 چون بادہ گرد و یار او کو طاقت دیدار او
 پیوستہ اندر جامے زان چہرہ گلگون رُخے
 نازم کمن آن پری کنز راہ و رسم دلبری

میخواند کبیل در چمن از نشادمان مژے سخن
 کرے ز دست خویش تن مطرب باب انداختہ

مردانہ زین کندہ گلگیر خستہ بہ
 پس ہمو زلف دل خود را شکستہ بہ
 چون تیر زین دوزخانہ کا جیت جستہ بہ
 در شاہراہ عشق خود از خود گذشتہ بہ

دست و پا بدین دنیا نہ بستہ بہ
 دیدیم کہ تمکنت بدلہا توانست
 دنیا و دین کہ دامن را ہل مہست
 سہل گنج گس از دو جہان گذر کند

ما با دل درست سازیم نشادمان
 چون در دیار انس بدلہا کے خستہ بہ

آخری درج شدہ تاریخ پر یہ کتاب مستعار
لی گئی تھی مقررہ مدت سے زیادہ رکھنے کی
صورت میں ایک آنہ یومیہ دیرانہ لیا جائے گا۔
